

Skeianetunet, Sandnes

Fargeundersøkelser i 3 rom
i husets nordre del

Anne Ytterdal

AM saksnummer: OP-10307
Journalnummer: 19/04687

Dato: 24.10.2019
Sidetall: 47

Oppdragsgiver: Sandnes Eiendomsselskap KF

Stikkord:
Fargeundersøkelser
Embedsmannsbolig
Rapping
Veggtrekk av gjenbrukte seil
Limfarge på puss

Oppdragsrapport 2019/04
Universitetet i Stavanger,
Arkeologisk museum,
Avdeling for konservering

Utgiver:
Universitetet i Stavanger
Arkeologisk museum
4036 STAVANGER
Tel.: 51 83 26 00
E-post: post-am@uis.no

Stavanger 2019

Skeianetunet, Sandnes

Fargeundersøkelser i 3 rom i husets nordre del

Anne Ytterdal

Universitetet
i Stavanger

Arkeologisk museum

Innhold

1. INNLEDNING	2
1.1 BAKGRUNN	2
1.2 RAMME FOR PROSJEKTET	2
1.3 VIKTIGE ÅRSTALL I BYGGETS HISTORIE.....	3
1.4 BESKRIVELSE AV INTERIØR 2019	3
ROM 103 (Nordre stue).....	3
ROM 104 (Drengestue).....	4
ROM 105 (Drengestue).....	5
2. FARGEUNDERSØKELSENE	6
2.1 METODE.....	6
2.2 DOKUMENTASJON.....	7
2.3 FARGEHISTORISKE PERIODER OG FASER.....	7
2.4 FORSLAG TIL TILTAK.....	8
3. FUNN	9
3.1 ROM 103 (NORDRE STUE)	9
3.2 ROM 104 (DRENGESTUE).....	24
3.3. ROM 105 (DRENGESTUE).....	32
FOTOLISTE.....	43

SKEIANETUNET, SANDNES KOMMUNE

FARGEUNDERSØKELSER I HUSETS NORDRE DEL

ROM 103, 104 og 105

Skeianetunet sett mot øst. Nordre del er til venstre i fotoet.

1. INNLEDNING

1.1 BAKGRUNN

I forbindelse med forestående restaurering av nordre del av Skeianetunet ble Universitetet i Stavanger, Arkeologisk museum (AM) på oppdrag fra Sandnes Eiendom v/ Christian Egholm den 14.01.19 engasjert til å utføre fargeundersøkelser i husets 1. etasje.

Fargeundersøkelsene ble gjennomført i huset i perioden 18.02. – 30.03.2019.

Skeianetunet er antatt bygd en gang mellom 1730- og 1760-tallet. Bygningen ble fredet i 1923.

1.2 RAMME FOR PROSJEKTET

En begrenset forundersøkelse i de 3 rommene (rom 103, 104 og 105) ble gjennomført den 15.06. og 20.07. 2018. Undersøkelsen besto i stikkprøver med skalpell i alle elementer fra tak til gulv for å få en oversikt over materialbruk og antall lag. Bortsett fra en skillevegg med synlig plankelaft i rom 105 har begge drengestuenes lerretstrukne vegger. I Nordre stue er det en blanding av lerretstrekk og puss på veggene. Rommenes originale gulver er gått tapt. Dagens betonggulv inngår ikke i undersøkelsen.

Pussen på veggene i rom 103 er påført i en teknikk som kalles «rapping». Som grunnlag for murerens bruk av materialer og metode ble 3 pussprøver, 2 fra brystningen og 1 fra øvre del av vegg, tatt ut i rom 103 av kjemiker Kidane F. Gebremariam, AM, den 20.07. 2018. Rapport med funnoversikt ble levert arkitekt Ane Jonassen 25.02.19.

De gjennomførte fargeundersøkelsene presenteres i denne rapporten med funnoversikt, skjematisk oversikt med NCS-koder og forslag til tilbakeføringsperiode for hvert rom. Undersøkelsene er utført av malerikonservator Anne Ytterdal (rom 103, 104 og 105) og malerikonservator Hilde Smedstad Moore (rom 103), begge ansatt ved AM.

1.3 VIKTIGE ÅRSTALL I BYGGETS HISTORIE

1692 - Omtales som husmannsplass.

1730 - Bondegård. Bygd av lensmann over Gand Skipereid Hans Torson. Usikkert!

1763 - Lenmannsgård. Kjøpt av Jonas Schanche Gabrielsen. Lensherre og reder. Stor på sild.

1863 - Allerede overdratt til sønnen Jonas Schanche. Bondegård.

1880 - Prestegård.

1912 - Forpaktet bort.

1923 – Fredet.

1945 – Tyskerne besatt bygningen.

1972 – Kommunen overtar huset.

1977 – Omfattende oppussing.

1.4 BESKRIVELSE AV INTERIØR 2019

Huset er plassert tilnærmet nord-sør i hjørnene. Husets del som omfatter de undersøkte rommene omtales som nordre del. For enkelhets skyld er avsluttende gavlvegg i rom 103 og 104 omtalt som nord i rapporten.

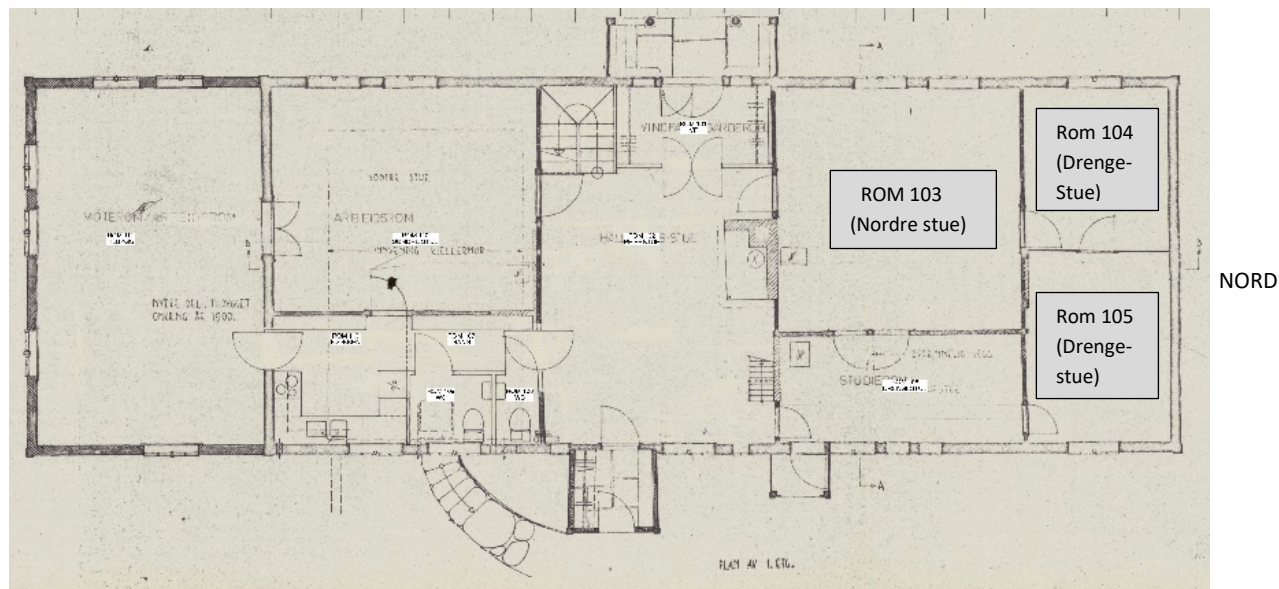

Fig. 1. De 3 undersøkte rommene er gitt romnummer i henhold til foreliggende grunnplan.

ROM 103 (Nordre stue)

Himlingen er kledd med hvitmalt sponplater (S 0804-Y50R) mellom synlige takbjelker lagt øst-vest. Takflatene avsluttes med en kvartstaff klemlist inn mot takbjelkene i samme farge som takflaten.

Rommets 6 takbjelker er uten profilering og er malt hvite som takplatene (S 0804-Y50R). Stussbrettlisten mellom takbjelkene er brede, har barokk utforming og er malt hvite som bjelker og tak.

Veggene er pusset og er fargemessig delt i to. Øvre del er malt gul (S 2030-Y30/20R) og brystningen er malt grå (mellom S 4005-G50Y/3005-G20Y) avskilt med en rødmalt profilert brystningslist (S 5030/5040-Y80R). På sørvegg er en brannmur. Brannmuren er malt grå (S 3010-G60Y (varierende)) og belistning er malt grønn (S 6020-G50R).

På vestvegg er det to tofags vinduer med 8 ruter i hvert fag. Gerikter og midtstokk er profilerte. Vinduene er hvitmalt (S 0603-G80Y).

Rommet har fire dører; en mot sør, to dører parstilt mot øst og en mot nord (inn til rom 104 og 105). Både dørbladene fyllinger og gerikter har ulik utforming. Dørbladene er malt i grønt (S 5020-G50Y) med en en grå staffering på speilfyllingens avfasing (S 4005-Y20R). Geriktene er malt i samme grønne farge som dørbladene. Fotlistene i rommet er profilerte og malt i samme farge som dørene.

Gulvet i rommet har heldekkende «nålefilt»teppe på betong.

Fig. 2. Rom 103. Nordvegg.

Fig. 3. Rom103. Sørvegg.

Fig. 4. Rom103. Østvegg.

Fig. 5. Rom103. Vestvegg.

ROM 104 (Drengestue)

I rom 104 ligger himlingsbordene synlige mellom 4 frilagte bjelker orientert øst – vest. Takbjelkene er uten profilering og er malt hvite som himlingsbordene (S 0603-G80Y/S 0804-G90Y). Stussbrettlisten mellom takbjelkene er profilerte. I tillegg er det en profilert list under bjelkene. Listene har samme farge som himling og bjelker.

Veggene er trukket med malt seilduk og er fargemessig delt i to. Øvre del er malt rosa (S2020-Y70R) og brystningen er malt mørk rosa (S 3020-Y70R) avskilt med en grønnmalt

profilert brystningslist (S 5020-G30Y). Rommets østvegg er ikke trukket med seilduk, men er malt rett på en vegg av liggende panelbord. Veggen har ikke brystningslist og er malt rosa som de andre veggene øvre del.

På vestveggen er det et tofags vinduer med 8 ruter i hvert fag. Gerikter og midtstokk er profilerte. Vinduene er hvitmalte (S 0603-G80Y).

Rommet har to dører; en mot sør (inn til rom 103) og en mot øst (inn til rom 105). Både dørbladene fyllinger og gerikter har ulik utforming. Dørbladene er malt i grønt (S 5020-G50Y) med en grå staffering på speilfyllingens avfasing (S 4010-G70Y). Geriktene er malt i samme grønne farge som dørbladene. Fotlistene i rommet er profilerte og malt i samme farge som dørene og brystningslisten.

Gulvet i rommet har heldekkende «nålefilt»teppe på betong.

Fig. 6. Rom 104. Nordvegg.

Fig. 7. Rom 104. Sørvegg.

Fig. 8. Rom 104. Østvegg.

Fig. 9. Rom 104. Vestvegg.

ROM 105 (Drengestue)

I rom 105 ligger himlingsbordene synlige mellom 4 frilagte bjelker orientert øst – vest.

Takbjelkene er uten profilering og er malt hvite som himlingsbordene (S 1002-Y).

Stussbrettlisten mellom takbjelkene er profilerte. I tillegg er det en profilert list under bjelkene. Listene har samme farge som himling og bjelker.

Veggene er trukket med seilduk og alle veggene er malt i en lys blå farge (S 3010-B10G). Det er ingen brystningslist i rommet. Rommets vestvegg er ikke trukket med seilduk, men er malt med lys blått rett på liggende panelbord. På østveggen er det et tofags vindu med 8 ruter i hvert fag. Gerikter og midtstokk er profilerte. Vinduene er hvitmalte (S 0603-G80Y).

Rommet har to dører. Døren mot sør (inn til rom 106) er en gråmalt labankdør (S2005-G60Y) med profilerte gerikter i samme farge. Døren mot vest (inn til rom 104) er en grønn

fyllingsdør (S 5020-G50Y) med grå staffering (S 4010-G70Y). Gerikten rundt denne døren er malt i dørbladets grå stafferingsfarge.

Fotlisten i rommet er profilert og malt i samme grå farge som gerikter og labankdør (S 2005-G60Y). Gulvet i rommet har heldekkende «nålefilt»teppe på betong.

Fig. 10. Rom 105. Nordvegg.

Fig. 11. Rom 105. Sørvegg.

Fig. 12. Rom 105. Østvegg.

Fig. 13. Rom 105. Vestvegg.

2. FARGEUNDERSØKELSENE

2.1 METODE

Undersøkelsene er foretatt ved stratigrafisk (lagvis) avdekking av malingslagene med skalpell samt uttak av 18 materialprøver fra ulike element i 2 av de 3 rommene. Resultatet som presenteres i rapporten er basert på funn gjort under arbeid i Skeianetunet og videre bearbeiding av materiale tatt inn til Arkeologisk Museum (AM).

Bygningmessige restaureringsarbeider var ikke igangsatt før AM ble involvert i prosjektet, men dørblad og gerikt mellom rom 103 og 104 ble fraktet til snekkerverksted før undersøkelsene av siden som vender inn mot rom 104 var ferdig.

Fargene er registrert i NCS-systemet (Natural Colour System). NCS-kodene som hovedfargene er blitt gitt må anses som veiledende, da det som regel ikke er en kode som er sammenfallende med det avdekkede laget. I tillegg er NCS-systemet noe mangelfullt innen helt lyse farger og hvite nyanser. Det ligger også mulige feilkilder i selve fargeundersøkelsen. Fargeflatene som har blitt avdekket kan være slitte, skitne eller ha blitt forandret ved forskjellig lyspåvirkning i form av bleking og gulning. For å minimalisere

subjektive tolkninger er det ønskelig at fargebestemmelsene blitt diskutert, vurdert og bestemt av to personer. Dette har blitt gjort i dette prosjektet i rom 103. Fargene er kodet i en blanding av dagslys og kunstlys.

Det er gjennom undersøkelsen funnet 4 ulike imitasjoner av marmorering. Kodene som er gitt bunnfarge og farge på årer er gjennomsnittsfarge. Hvis et marmorert lag skal gjenskapes må dekorasjonsmaler avklare farger og metode.

På elementene knyttet til tak og vegger i rom 103 er det konstatert bruk av limfarge på de 4-5 første lagene. I rom 104 og 105 er det kun funnet limfarge på første lag på taklisten. Limfarge er basert på pigmenter med et organisk lim (basert på fisk eller dyr) som blindemiddel. Malingen er vannløselig. Limfarge har vært benyttet til interiør- og dekorativ maling siden 1600-tallet. I andre halvdel av 1700-tallet ble den fremdelse benyttet, men skjelden på dører og listverk. Bruk av limfarge på takelementer holdt seg helt frem til inn på 1900-tallet.

2.2 DOKUMENTASJON

Lagbeskrivesskjema for de viktigste elementene er fylt ut som grunnlagsmateriale for forståelse av funn. NCS-kodene som hvert fargefunn er gitt fremkommer i funnoversikten. På enkelte koder er det en skråstrek mellom kodene. Dette betyr at fargen ligger mellom de to kodene. Lagbeskrivesskjemaene med tilleggsopplysninger om hvert enkelt fargefunn oppbevares på AM.

En oppsummerende skjematisk oversikt er utarbeidet for hvert rom som visualiserer fargeholdningen i rommets ulike perioder og danner utgangspunkt for diskusjon og anbefalt tilbakeføringsperiode.

Det er tatt ut 14 snitt fra elementer i rom 103, 4 snitt i rom 104 og ingen snitt fra rom 105. I tillegg er det tatt ut tekstilprøve fra seilduken i rom 104 og 105. Snittene er støpt inn, slipt og vurdert i mikroskop. Tekstilanalyse fra rom 104 er foretatt for å slå fast seildukens materialer. Sentrale snitt er fotografert og presenteres i rapporten som underbygging av funn for de ulike elementene.

Liste over materialprøver, utakssteder og selve materialprøvene oppbevares på AM.

Fra rom 103 er det i tillegg tatt inn et stykke lerret og et stykke tapet fra øvre del av veggen mellom vinduene mot vest. Materialet oppbevares på AM.

Det er avsatt referansefelt for de ulike elementene i alle rommene. Stedangivelse vises på fotodokumentasjonen som følger rapporten.

2.3 FARGEHISTORISKE PERIODER OG FASER

Via arkitekt er det foretatt søk i arkiver og kilder etter informasjon om Skeianetunets historie. Lite er å finne og kildene er ikke entydige. I Høyland Gards- og Ættesoge er garden Skeiane (Gnr. 40/bnr.59) omtalt. Gården skal i 1692 ha vært husmannsplass under Øvre Austrått. Videre står det at Lensmann Hans Toreson ble eier av gården i 1723. Da han solgte gården i 1752 skal han ha holdt unna Skeiane. «Her bygde han gilde hus, truleg dei som enno står, og som no hyser Høyland folkemuseum». I en billedtekst (s. 334), står Skeiane omtalt som bygget i 1730 av lensmann Hans Toreson. I «Sandnes fra gamle dager» står at huset ble bygget av lensmann Jonas Schanche Gabrielsen i 1763.

Det er på grunnlag av foreliggende informasjon gjort forsøk på å dele fargehistorien inn i perioder og faser. Utgangspunktet er det eksisterende skriftlige materialet, tidstypiske trekk (bl.a sammenholdt med informasjon i Gamle trehus) og funn gjort under arbeidet.

1730 – 1763 Usikkert	Bondegård. Kjøpt av Hans Torson (1700-1776) i 1723. Han var lensmann over Gand skipreide. Bygde hus, ca 1730?
Periode 1: 1763 - 1836	Lensmannsgård. Lensmann Jonas Schanche Gabrielsen kjøpte gården i 1771(?) overdro gården til sønnen Jonas Schanche en gang før 1836.
Periode 2: 1836 - 1880	Gårdssdrift.
Periode 3: 1880 – 1972	Huset ble forlenget mot sør. Bolig for prosten i Høyland og Jæren, (Bygdebank 1885 i søndre del?), forpaktet bort fra ca 1910 til ca 1925, komuneadministrasjon på et tidspunkt, Høyland bygdemuseum holdt til i søndre del før 2 verdenskrig, under krigen bodde den øverste tyske kommandanten i huset(?) og etter krigen skal det ha vært benyttet videre som lagringsplass for Høyland bygdemuseum.
Periode 4: 1972 – 2019	Sandnes kommune overtar, pusset opp til eldrester som står ferdig i 1977.

2.4 FORSLAG TIL TILTAK

Valg av tilbakeføringsperiode

På grunnlag av sikre funn, mangel på funn samt omfang av originale og sekundære elementer er det fremsatt forslag til tilbakeføringsperiode for hvert enkelt rom. Dette må anses som en anbefaling ut fra et malerikonservators ståsted og benyttes som innspill i en diskusjon knyttet til fremtidig bruk av Skeianetunets nordre del. Som det fremgår av rapportens funndel er det foreslått ulike tilbakeføringsperioder for de 3 rommene:

Rom 103: Periode 1, fase 2 (ca 1800-1836)

Rom 104: Periode 2, fase 1 (ca 1836-1880)

Rom 105: Alt. 1: Periode 3, fase 3 (ca 1945-1955) hele rommet. Alt. 2.: Dele rommet i to med «ny» skillevegg. Vestre del følger fargevalg i rom 104. Resten av rommet som alt. 1.

Malematerialer, malerutførelse og NCS-koder på maling.

Når valg av tilbakeføringsperiode for hvert enkelt rom er tatt, bør det avdekkes et felt på ca 10x10 cm av hver hovedfarge som skal males opp. Avdekkingsprøvene bør stå minst 3 måneder før undertegnede og utførende malermester gjennomgår NCS-kodene, og eventuelt justerer disse, før oppmaling.

Det avsettes referansefelt for hvert element før løs maling skrapes. Der nivåforskjellene blir for store fjernes all maling ned til fast underlag. Sparkel skal ikke benyttes.

Malt treverk og seilduk: Malermester vurderer materialer og metode for rengjøring og behandling av overflater før ny oppmaling. Det benyttes linoljebasert maling til ny oppmaling av tak, dører, vinduer og seildukstrukne vegger i rom 104 og 105. Malingen skal påføres i tynne strøk med pensel i treretningen. Anbefalt NCS-kode benyttes til grunning og et tynt dekkstrøk. Glans: mellom halvblank og matt.

Pussete flater: På de pussete flatene i rom 103 avklarer malermester sammen med arkitekt egnet malingstype for å gjenskape limfargens matte uttrykk og samtidig gi veggen en «vaskbar» overflate. Takene males med tradisjonell limfarge.

3. FUNN OG ANBEFALINGER

3.1 ROM 103 (NORDRE STUE)

<p>Takflate (Snitt 1)</p>	<p>Sekundært påsatte 12 mm huntonittplater mellom takbjelkene ble fjernet i februar 2019, før fargeundersøkelsene ble igangsatt. En plate og en smal kvartstafflist, som avslutning mot bjelkene, ble bevart for dokumentasjon av malinglag.</p> <p>Underliggende himlingsbord består av slettpanel med fjær og not orientert nord-sør. De utgjør gulvet i 2. etg. Bredden på bordene varierer mellom 18,5 og 20,5 cm. Malingen er svært nedbrutt og har dårlig heft til underlaget.</p> <p>FUNN 11 lag maling på tre (som taklist, minus lag 5) (fig.15).</p> <p>De fire første malinglagene er limfarge, de øvrige lagene er oljeholdige. Det øverste limfargelaget som er funnet på taklisten er ikke dokumentert på himlingsbordene. Huntonittplaten og kvartstafflisten har kun et lag maling fra takets siste oppmaling på 1970-tallet. Malingen er påført med rulle og er matt.</p>
<p>Takbjelker (snitt 2)</p>	<p>De seks frilagte bjelkene i rommet er lagt øst-vest. Bjelkenes høyde varierer mellom 14-15 cm og bredden mellom 8,5-9,5 cm og er uten profilering. Bjelkenes malinglag er på et tidligere tidspunkt stedvis skrapet ned, med ujevn overflate som resultat. Det er til dels dårlig heft til underlaget.</p> <p>FUNN 12 lag maling på tre (som taklist) (fig. 15).</p>
<p>Taklist/stussbrettlist (snitt 5 og 13)</p>	<p><u>Taklisten/stussbrettlisten</u> består av en 19,5 cm bred profilert list med barokk profilering som stussbrettlist mellom bjelkene. Listen er skråstilt slik at den utgjør bjelkenes høyde på ca 15 cm. Listen har barokk utforming (fig. 14).</p> <p>Fargelagene på taklisten er også representativ for bjelker og himling.</p> <p>FUNN 12 lag maling på tre. De 5 første malinglagene er limfarge, de 4 neste er oljeholdige og de 3 øverste er lateksbaserte (fig. 15).</p> <p>Lag 1. Hvit limfarge Lag 2. Kjølig hvit limfarge (blåstikk?lys blå?) (S 1502-G) Lag 3. Hvit limfarge Lag 4. Blek brun limfarge (S 4020-Y20R) Lag 5. Grønlige blå limfarge (S 3010-G50Y) Lag 6. Grønlige oker(S 2020-Y10R) Lag 7. Lys oker (S 2020/30-Y10R) Lag 8. Grønlige oker (S 2010-Y10R) Lag 9. Grønlige oker (S 2010-Y) Lag 10. Varmhvit (S 1005-G60Y) Lag 11. lys blålig grå (S 1505-G80Y) (sparkel) Lag 12. Hvit (S 0804-Y50R)</p>

Fig. 14. Taklistens profil

Mellom lag 11 og 12 ligger et ujevnt påført, hvitt lag som ut fra karakteristika og snitt er tolket til å være sparkelmasse.

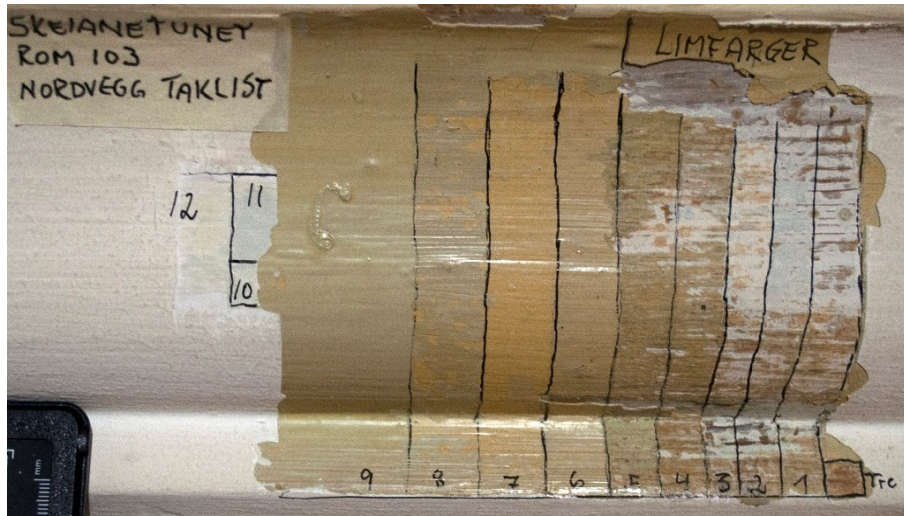

Fig. 15. Fargetrapp taklist. Snittet (fig. 16-17) viser at alle lagene ikke er representert i fargetrappen. Dette gjelder de midtre, fargete lagene mellom lag 6 og lag 10 på trappen.

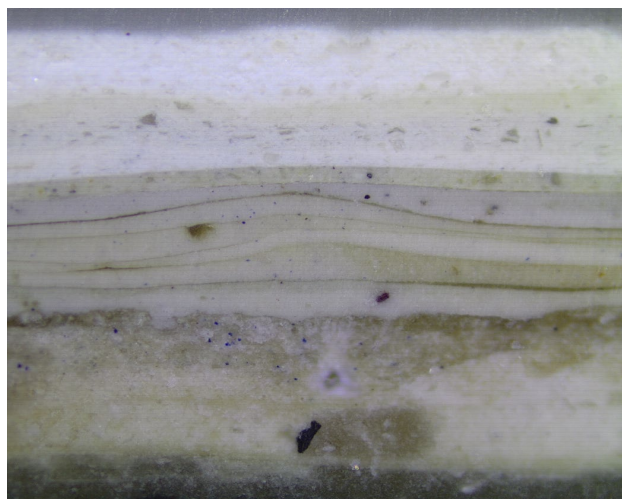

Fig. 16. Snitt av taklist.

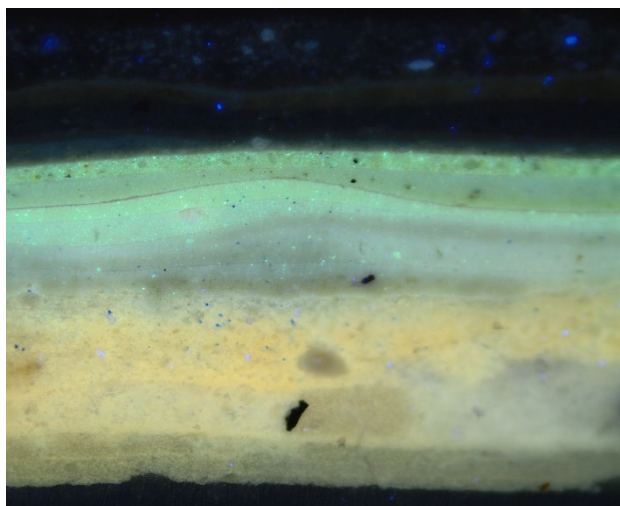

Fig. 17. Samme snittoptak i Ultrafiolett lys gir supplerende informasjon.

Tidligere har det også vært en profilert list som har løpt i underkant av takbjelkene. Listen er profilert og ca 6 cm bred (fig. 19). I tillegg til å være en del av takbelistningen har den originalt skjult overgangen mot lerretstrukket veggflate og tak (fig. 18). Det er ikke laget farge-trapp på elementet, men snitt viser at det er to hvite limfargelag under de 3 rosa limfargelagene som en også finner på pussene på øvre del av vegg (fig. 20). Dette underbygger at listen er original i huset og at takets elementer har vært hvite til veggens lerrestrekk og tapet. Da vegg ble pusset ble listene tatt ned i resten av rommet og det gjenværende listestykke over vinduene fulgte veggens fargemessig.

Fig. 18. Originalt plassert list i underkant av takbjelkene.

Fig. 19. Profil list under bjelker.

Fig. 20. Snitt av listen viser to limfargelag under de 3 rosa lagene som er de første lagene på den pussete vegg.

Vegg
(øvre del)

(snitt 6)

Tømmervegger med pusset overflate er påført i «rapping». Diagonale tynne lekter er spikret på tømmeret før puss er påført i to lag med ulik finhetsgrad (se egen rapport 2019/12 med analyse av puss utarbeidet av kjemiker Kidane Fanta Gebremariam, AM).

Pussen har skader i form av diagonale riss, «bom» og avskallinger fortrinnsvis på nord- og vestvegg.

Høyden på dagens øvre veggdel er varierende mellom 134 og 143 cm (fra takflate til overkant list).

FUNN

I tillegg til funn av fargehistorien knyttet til rommets pussete flater er det også gjort begrensede funn fra perioden før veggene ble pusset (før ca 1800). Funnet er kun gjort på tømmerveggen mellom vinduene på vestveggen.

Funn på pusset flate

8 lag maling på puss. De første 3 lagene er limfarge.

Lag 1. Mørk rosa (S 3020/30-Y80R)

Lag 2. Rosa (S 2020-Y70R)

Lag 3. Brunlig rød (S 4030-Y60R)

Lag 4. Lys oker (S 2040-Y20R)

Lag 5. Lysere oker (S 2040-Y30R)

Lag 6. Oker (S 3050-Y20/30R)

(Sparkel)

Lag 7. Beige (S 2020-Y20R)

Lag 8. Blek gul (S 2030-Y30/20R)

Over og under lag 7 er det stedvis påført sparkel. Sees ikke på farge-trappen, men på snitt (fig. 21).

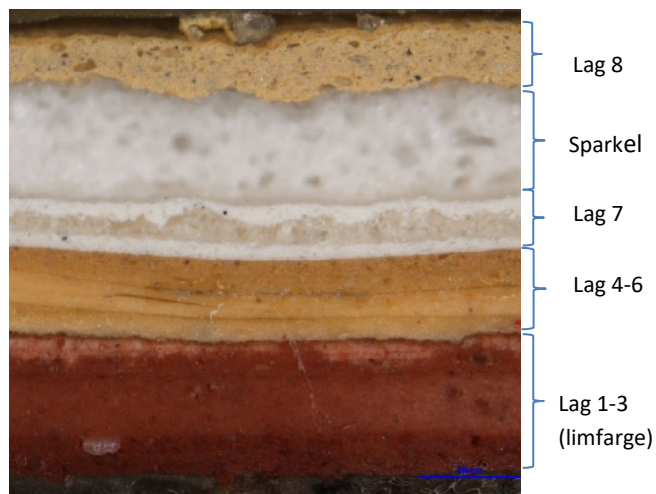

Fig. 21. Snitt av veggens øvre del.

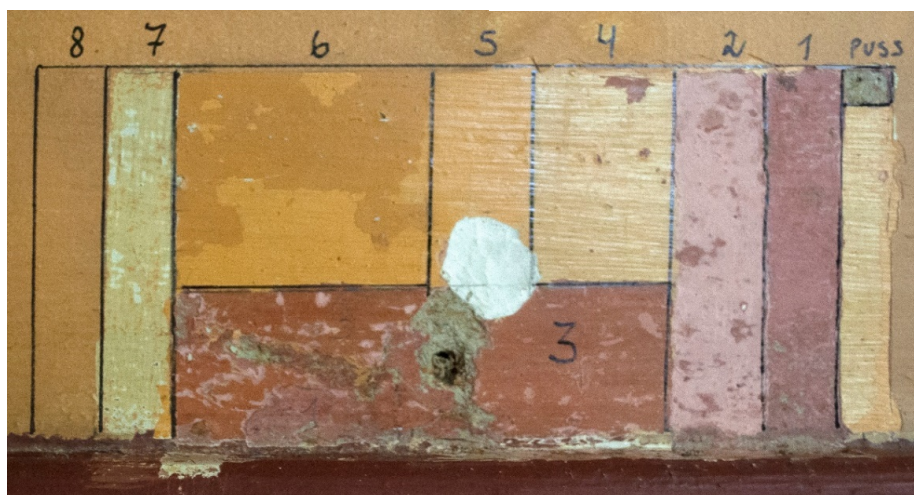

Fig. 22. Farge-trapp øvre del av vegg. Den hvite flekken midt i trappen er moderne sparkel.

Funn på tømmervegg vestvegg mellom vinduene på vestvegg

Ubehandlet papir, malt lerret, papirtapet og limfargemalt papir.

Lagene hører til i periode 1, fase 1, og er fra tiden før veggens pussete flater.

Lag 1. Papir klebet til tømmer/bakside av lerret.

Lag 2. Lerret med grønlig blå oljemaling (S 4020-B50G. Hovedfarge).

Lag 3. Papirtapet med grønne blad og blomsterknopper (S 4030-G30Y. Gjennomsnittsfarge).

Lag 4. Lys grønn (limfarge) på papir (S 2030-G20Y)

Fra ca midt mellom de to vinduene på vestveggen og opp til overkant av vinduene er veggen uten puss. Flaten fremstår nedbrutt. På og under overflaten sees tallrike stifter og mye sparkel knyttet til flere av lagene, noe som trolig indikerer skader i veggbekledningen. En ca 5 cm profilert list, ca 103,5 cm opp fra dagens gulv, markerer skillet mot nedre del av veggen med pusset flate. Listen er plassert høyere enn dagens brystningslister.

Veggbekledningen med papp, papir, sparkel og malinlag ble forsiktig fjernet og listen løsnet (ses på fig. 29). I øvre del av vegg ser en at lerretet er strukket helt opp bak stussbrettlisten, men malingen stopper ca 9 cm nedenfor listen. Det er liggende bord fra underkant av takbjelke ca 36 cm ned på vegg. Videre ned til underkant av vinduene er det stående bord. Dette kunne ha sammenheng endring av vinduenes åpninger, men etter hva vi vet er vinduene ikke endret i størrelse. Årsaken er ikke undersøkt nærmere.

Halvdelen av materialet som fremkom bak listen ble tatt inn til museet for videre undersøkelse. Bak listen ble følgende funn gjort:

Under de 8 lagene med maling som er registret på veggens puss i underkant av listen ligger et tynt, umalt papir og under dette et papirtapet. Skjøtt i tapetet tyder på at det er trykket på ark og kan dermed dateres til tidlig på 1800-tallet eller slutten av 1700-tallet. Den limfargebaserte dekoren består av blader med markerte nerver og stilk med blomsterknopper i 2-3 grønne nyanser (fig. 23 og 25 A). Det er ikke spor etter det grønne tapetet videre oppover på øvre del av vegg. Det monokrome, lys grønne limfargelaget er plassert oppå det grønne tapetet (lag 4) og er bare funnet på øvre del av vegg. Det er usikkert, men mulig, at dette laget har vært på øvre del av vegg med det grønne tapetet på nedre del av vegg.

Under tapetet er et oppspent lerret malt i blågrønt. Etter rensing av et lite fragment tatt inn til AM for videre undersøkelse, fremkom lysere blå og grønne sjatteringer (fig. 24). På vegg er fargen mer ensartet. Mot kanten av nordre vindu, trolig tidligere skjult bak vinduets gerikt, er fargen blåere enn eksponert hovedfarge som er kodet til S 5010-B70G. Til undersiden av lerretet, dvs som første lag på tømmerveggen, er det klebet et tynt papir tilsynelatende uten bemaling.

Fig. 23. Fragment av papirtapet med grønne blader og stiliserte blomsterknopper på stengel

Fig. 24. Lerretsfragment etter rensing med ulike fargenyanser.

På dette stadiet i undersøkelsene trodde vi at både papir, lerret og papirtapet stopper bak listens nedre kant. Dette hadde resultert i tolking av at veggens opprinnelige utseende har hatt en 103,5 cm høy brystning, trolig av tre, med malt lerret på øvre del av vegg og deretter et grønt tapet på øvre del av vegg. **Dette viste seg ikke helt å være tilfelle.**

Ytterligere funn gjort mellom brystningslist og vinduenes nedre kant:

I juni 2019 måtte mureren fjerne et stykke puss i underkant av den fjernete brystningslisten mellom vinduene, pga ustabil puss. I den nye, eksponerte veggflaten viste det seg at både det malte lerretet og det grønne tapetet går videre nedover vegg til underkant av vinduene (fig. 25). I høyde med kanten av vinduene sees treverk som er malt i samme klare

blå farge som lerretet. Utsparingen i treverket som sees til venstre på fig. 25 og 25 B har vi ikke funnet noen naturlig forklaring på.

Det avdekkete området med malt lerret og malt treverk i overgangen mot nedre del av vegge underbygger at rommets vegger opprinnelig har hatt en trebrystning og tapet i øvre del.

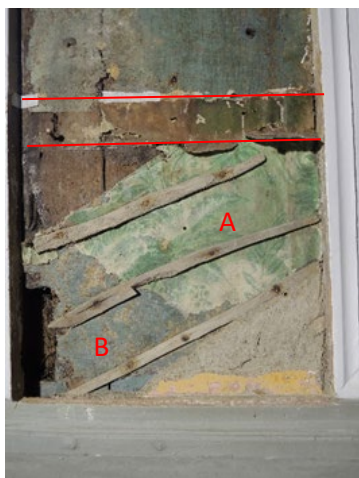

Fig. 25. Avdekket felt mellom demontert list og nedre kant vindu på vestvegg. Pusset flate med dgens gule farge og grå mørtel sees i nedre høyre hjørne. (Demontert list markert med rødt. A og B er detaljer (fig. 25A og 25B).

Fig. 25 A. Detalj av tapet under listene for pussbehandling.

Fig. 25 B. Detalj av malt lerret under listene for pussbehandling.

Vegg
(brystning)

Tømmervegger med pusset overflate påført i «rapping». Diagonale tynne lekter er spikret på tømmeret før puss er påført i to lag med ulik finhetsgrad, som øvre del av vegg.

Pussen har skader i form av diagonale riss, «bom» og avskallinger fortrinnsvis på nord- og vestvegg.

Dagens brystning er 75 cm høy (underkant brystningslist).

FUNN

På puss

10 lag maling. De 5 nederste lagene er limfarge. Lag 6-8 er oljebasert og de to øverste er på basis av lateks.

Lag 1. Rødlig lilla (S 7005-Y80R)

Lag 2. Rødlig lilla (S 6502-R)

Lag 3. Blålig lilla (mellom S 6005-R80B og S 6502-Y)

Lag 4. Grårosa (S 5005-Y80R)

Fig. 26. Fargetrapp brystning.

Lag 5. Mørk gråsort (S 7500-N)
 Lag 6. Imitasjon av marmor
 Bunnfarge: S 4005-G80Y
 Lyse årer: rundt S 1005/1010-G80Y
 Mørke årer: De mørkeste er i nærheten av S 7500-N
 Lag 7. Blek brun (S 4010-Y10R)
 Lag 8. Brun (S 5010-Y10R)
 (sparkel)
 Lag 9. Grønn (S 3010-G40Y. Litt mer fargesterk)
 Lag 10. Grå (mellom S 4005-G50Y og S 3005-G20Y)

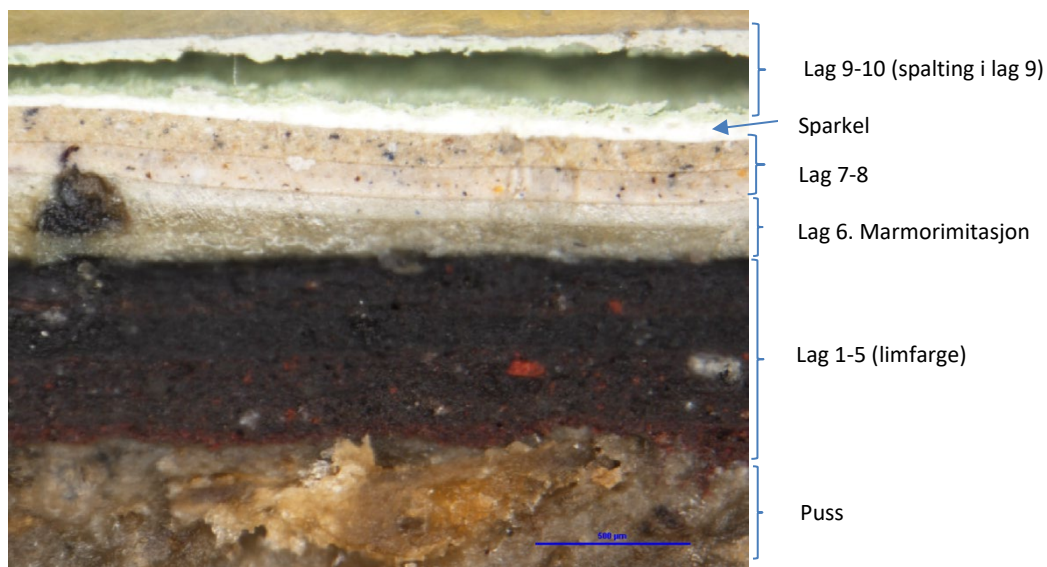

Fig. 27. Snitt av brystningens malinglag.

Fig. 28. Lag 6 på brystning. Avdekket felt av marmorimitasjonen.

marmorimitasjon (lag 6) på brystningen er trolig utført av samme hånd som den yngste marmorimitasjonen på rommets brannmur (se s. 18).

På tømmervegg (vestvegg mellom vinduene)

Lag 1. ?

Lag 2. Blåmalt treverk (S 4020-B50G)

Lag 3. Papirtapet med grønne blad og blomsterknopper (S 4030-G30Y. Gjennomsnittsfarge)

Det grønne papirtapetet ble først bare funnet bak brystningslisten mellom vinduene. Ytterligere funn som følge av nødvendig murutbedring i nedre del mellom vinduene ga nye og sikrere funn knyttet til veggens tidligste lag.

Det grønne tapetet som ble funnet bak listen ble også funnet videre nedover til underkant av vinduene.

Huggespor i tømmer på vestvegg

Det er ikke funnet spor etter annet enn puss på veggens nedre del, men det er mulig at det kan ha vært f.eks. treverk på nedre del av veggens originalt.

I forbindelse med at deler av puss på vestveggen måtte fjernes pga skade ble tømmerveggen tilgjengelig. Ca 10 innskårne spor i tømmeret i ca 45-50 cm høyde fra gulv ble observert. Kan disse ha sammenheng med en tidligere brystningsutforming? Påmontering av treverk el.l.? Sporene er ca 2,5 høye og ca 8 cm lange og er eldre enn de skråstilte lektene som er del av rappingen. Enkelte av sporene har fått innfelt et trestykke (merket med rødt på fig. 29-30) .

Fig. 29. Detalj av hele vegglivet på vestvegg. Original brystningshøyde sees mellom vinduene (list fjernet). Blågrønt lerret på øvre del av vegg.

Fig. 30. Puss fjernet på vestveggenes brystning pga skade. Innhugg i tømmer (merket med rødt) etter «noe» - festepunkt for en tidligere brystning?

Brystningslist

Rommet har en profilert brystningslist som går sammenhengende rundt alle fire veggene og er ca 5 cm bred (Fig. 31. Listtype A). Listen har profilering som ikke er så lett å plassere i tid.

FUNN

List A

9 lag maling på tre. De 3 nederste er limfarge, 4 er olje- og de 2 øverste er lateksbasert. (fig. 32).

Lag 1. Mørk rosa (S 4030-Y80R)

Lag 2. Rosa (S 2020-Y70R)

Lag 3. Brunlig rød (S 4030-Y60R)

Lag 4. Varmhvit (S 2010-Y10R)

Lag 5. varmgul (S 1515-Y10R)

Lag 6-7. Grå (S 2005-G80Y. Trolig samme lag)

(Sparkel)

Lag 8. Grønn (S 3020-G40Y. Litt mer fargesterk)

Lag 9. Rød (S 5030/40-Y80R)

A

Fig. 31. Profil på dagens list (profil A)

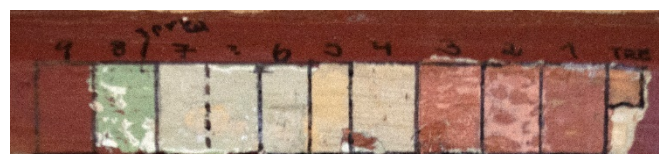

Fig. 32. Fargetrapp brystningslist

De 3 første lagene på brystningslisten er samsvarende med limfargelagene på øvre del av vegg. Det vil si at listen er fra begynnelsen av 1800-tallet, samtidig med at vegg fikk puss også på øvre del av vegg. Etter limfargelagene følger brystningslisten enkelte av fargelagene på dørgerikter og brannmurslist, mens lag 8 igjen følger vegg. Nåværende røde farge er ikke benyttet andre steder i rommet.

2 lister på vestvegg (list B og C)

En eldre listtype som trolig er knyttet til original inndeling av vegg er funnet mellom og under vinduene på vestvegg (B og C). Begge er ca 6 cm brede. Fargelagene forteller imidlertid at de ikke er eldre enn den pussete vegg, da lag 1 er mørk rosa limfarge (som pusset vegg). Listen som er plassert under vinduene ser ut til å være sekundært plassert eller kuttet.

Liststykket er ca 247,5 cm langt. Profil B og C kan ha vært like.

List C har blitt utsatt for en «hardhendt» fjerning av maling som har resultert i dype spor og delvis fjernete vulster. List B følger fargene på øvre del av vegg (fra lag 3). List C følger fargene på brystningen (fra lag 3).

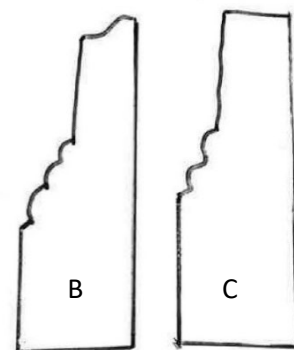

Fig. 33. B: Profil på list mellom vinduene på vestvegg. C: profil på list under vinduene på vestvegg.

Sekundært plassert lerret i sørøstre hjørne

I sørøstre hjørne, mellom østveggenes dører og brannmuren på sørveggen er det lerret i hele veggens høyde. På øvre del av vegg er det 5 lag maling oppå lerretet. Lerretet er satt opp samtidig med det første lyse okerlaget (lag 4) på de pussete veggens øvre del og samt. I følge Anita Jåsund (pers.komm.) skal det på et tidspunkt ha blitt fjernet en bratt trapp opp til loftet fra rom 106 (Drengestuen). I rom 106 sees at taklisten er kuttet. Behovet for nytt trekk på vegg kan ha sammenheng med dette. Det er også mulig at det har vært et ildsted/brannmur i hjørnet som har blitt fjernet på dette tidspunkt (en ovn er markert i rom 106 på foreliggende grunnplan). Det er ikke laget «kikkehull» i lerretet for å finne ut hva som er under.

Brannmur

Rommets pussete brannmur er på sørveggen. Det er ikke foretatt undersøkelser etter undeliggende pusslag eller andre materialer knyttet til brannmuren.

FUNN

7 lag oljebaser maling. 2 av oppmalingene er imitasjon av marmor (fig. 34).

(? 18.10.19: Funnt av mulig marmorimitasjon med blå, sorte og grønne årer.)

Lag 1. Grålig marmorering med sorte årer.

Malt inndeling i marmorblokker.

(bunnfarge: S 3010-G90Y, årer: S 7500-N)

Lag 2. Gråhvit marmorering med årer i rødbrunt, grått og sort.

(bunnfarge: S 2005-G80Y, årer: S S 4502/6502-B)

Lag 3. Blek brun (S 4010-Y10R)

Lag 4. Brun (S 5010-G90Y)

(Sparkel)

Lag 5. Gul (S 1515-Y20R)

Lag 6. Grønn (S 3010-G40Y)

Lag 7. Grå (S 3010-G60Y og S 4005-G80Y. Varierer).

Antall fargelag indikerer at dagens puss ikke er original.

18.10.2019: I forbindelse med rekonstruering av marmorimitasjon ble større flate av marmorering 1 avdekket for å kunne se åre-mønstre. Spor etter det som kan være enda et enda eldre marmoreringslag ble da observert. Kun små punkter av blått, sort og grønt sees i avskallinger, men tankene ledes mot en flerfarget struktur ala en marmorering.

Det er ikke gjort forsøk på å avdekke denne og sporene er ikke å finne innen blokkfeltet som skal stå eksponert for å vise original marmorering.

Fig. 34. Brannmurens to marmoreringer. Den første marmoreringen består av malte blokker på ca 40 x 30 cm.

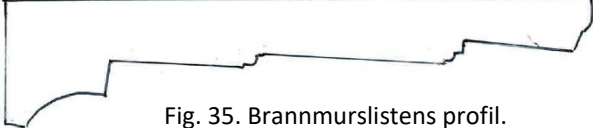

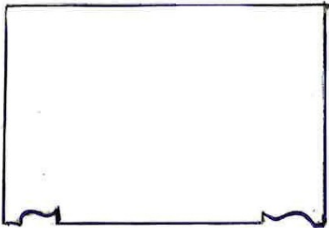
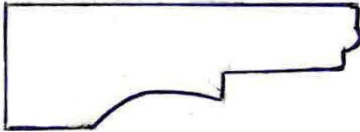
Marmoreringslagene

Det er uklart om lag 3 er et eget marmoreringslag eller en lasur for marmoreringen som utgjør lag 2. Det halvtransparente, gulige laget er lakk-aktig og krakkelert, noe som tilsier en gulnet ferniss. På den annen side er det svake, «bustete» årer i brunt og gråsort i laget. Lag 2 har egne årer i en annen fargenyans enn det oppåliggende laget. Lag 2 virker imidlertid «hardt» alene og har ingen synlige spor etter bruksoverflate. Etter diskusjon med dekorasjonsmaler Jonas Johansson er lag 2 og 3 tolket til å være et felles lag.

Marmoreringen som utgjør lag 2 og 3 er veldig lik den underliggende marmoreringen. Den største forskjellen er at i lag 1 er marmoren i tillegg utført som imitasjon av oppmurte kvaderblokker i en størrelse på 41-42 cm høyde og 31-32 cm bredde.

Begge marmoreringene går opp langs «stuen» på belistningen.

Marmorerte brannmurer vanlig fra ca 1800. Imitasjon av kvaderblokker på brannmurer var vanlig og populært fra rundt 1820. (Gamle trehus, s.427).

<p>Brannmurslist</p>	<p>Brannmurens belistning er profilert og 16 cm bred (fig. 35). Listens profilering har kjennetegn fra empiren (1800-1835).</p> <p>FUNN</p> <p>12 lag maling. La1 er usikekrt, lag 2 er limfarge, de videre 9 lagene er oljeholdige og de 2 øverste lagene er lateksmaling (lag 2).</p> <p>(Lag 1. Blek brun (S 4010-Y10R)) Lag 2. Grønlige beige (S 3010-G80Y) Lag 3. Lys blågrønn (S 3010-G. Kodet blåere enn prøven. Gulstikk) Lag 4. Lys grå (S 2010-Y10R er den nærmeste) Lag 5. Grågul (S 2010-G90Y) Lag 6. Varmgul (S 1515-Y10R) Lag 7. Varmgul (S 2020-Y10R) Lag 8. Varmgrå (s 3010-Y) Lag 9. Blålig grå (S 3005-G80Y. Litt mindre grå) Lag 10. Lys grå (S 2010-Y10R) Lag 11. Nøytralgrå (S 3010-G80Y. Litt mindre grå) Lag 12. Grønn (S 6020-G50Y)</p> <p>Lag 1 er usikkert. Ikke funnet andre steder enn inn mot brannmuren (på siste platte). Fra lag 3 ser fargene ut til å følge dørgeriktener (fig. 36, se også fig. 44). Listen på vestsiden av muren er skåret av vertikalt for å gi plass til tilstøtende dørs gerikt. Kun ca 6,5 cm står igjen. Dette, sammen med et ca 108 cm langt, innfelt stykke treverk uten profilering i øvre vestre del av gerikten indikerer endringer på et tidspunkt. Det innfelte stykket har en mørk gråsort farge som lag 1 og brannmurslistens to øverste lag (lag 11 og 12 oppå denne). Listen er uten kontekst.</p>	 <p>Fig. 35. Brannmurslistens profil.</p> <p>Fig. 36. Fargegrapp brannmurslist.</p>
<p>Vinduer (fag, smyg og gerikter)</p>	<p>Rommets to vinduer er tofags med 2 x 4 ruter i hver ramme. Rammene er sidehengslet. Gerikter og midtstokk er profilerte (fig. 37 og 38). Vinduene er stiltypiske fra andre halvdel av 1700-tallet (rokoko). Fastmonterte varevinduer på innsiden av vinduene gir begrenset tilgang til midtstokkens front. Det er laget fargegrapp på midtstokkens søndre side.</p> <p>FUNN</p> <p><u>Midtstokk</u></p> <p>4 lag oljebasert maling.</p> <p>Lag 1. Grønlige brun (S 4005-Y20R/G80Y) Lag 2. Lys beige (S 1005-Y10R) Lag 3. Beige (S 1005-Y30R)</p>	 <p>Fig.37. Vinduets midtstokk.</p> <p>Fig. 38. Profil på gerikt.</p>

Lag 4. Hvit (S 0603-G80Y)

Antall lag samsvarer ikke med det som antas å være vinduets alder. En artikkel i Stavanger Aftenblad fra 1977 kan fortelle at medlemmer i Lions Club i Sandnes «allerede er i gang med å skrape gammel maling av vinduer.(...) De vinduene som ikke er råtne, er tatt fra hverandre, rensset og impregnert for så å bli montert inn med glass og beslag.» Både midtstokken og rammene er skrappt kraftig ned. Enkelte steder ser en at også rammene har vært profilerte. Det som er satt opp som lag 1 består, ved betraktning i lupe, av fragmenter av flere lag (fig. 39). Fargeundersøkelsene av vinduet i rom 104 ga en langt mer komplett farge-trapp på dette vinduselementet.

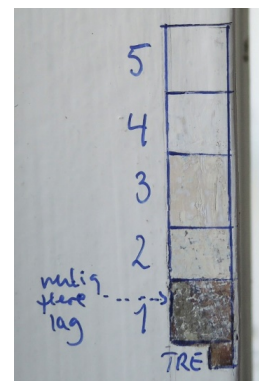

Fig. 39. Farge-trapp midtstokk.

«Stikk» på vindusfag og smyg viser tilsvarende usikre lag som på midtstokk.

Gerikter

3 lag oljebasert maling. Fargelagene er midtstokkens lag 2 til lag 4.

Glass

9 av glassene i de to vinduene er «ruglete» og dermed trolig fra 1800-tallet (?). Glassene er markert med blått på fig. ?? De øvrige glassene er nyere, trolig satt inn i 1977.

Fig. 40. 9 av glassene i vinduene skiller seg ut ved å være «ruglete».

Dører (dørblad og gerikt)

De fire dørene i rommet er ulike (fig. 45). Dørene på nord- og sørvegg har begge dørblad med et stort og et lite fyllingsfelt, en type dørblad som kan plasseres gjennom hele 1800-tallet. De to dørenes gerikter er 15 cm brede og har klare empiretrekk (fig. 41).

De to sidestilte dørene på østveggen har ulike speilfyllinger i dørbladene, men begge med barokke trekk (perioden 1700-1760). Geriktene (med «knukne bånd») er ca 19 cm bred og

Fig. 41. Profil dørgerikt nord- og sørvegg.

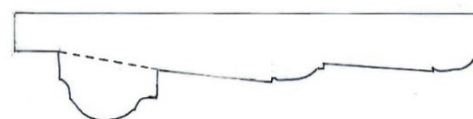

Fig. 42. Profil dørgerikt østvegg.

er typisk for Louis Seize-perioden (1780 - 1810) (fig. 42).

FUNN

10 lag maling på dørbblad gerikt. 8 av lagene er oljeholdige og d to øverste er lateksbasert (fig. 43 og 44)

Dørblad og gerikter på nord- og sørvegg

Lag 1. Grønlign blå (S 4020-B50G. Litt tyngre)

Lag 2. Olivengrønn (S 5020-G70Y)

Lag 3. Lys blå (S 3010-Y)

Lag 4. Lys blå (S 3010-G50Y)

Lag 5. Varmhvit (S 2005-G80Y).

Lag 6-7. varmhvit (S 1510-G80Y).

Lag 8. Blålig hvit (S 2005-G80Y)

Lag 9. Lys varmgrå (S 3005-G80Y)

Lag 10. Grønn (S 6020/5020-G50Y)

m/grå (S 4005-Y20R) avfasing rundt fyllingene

Når en sammenholder de to fargertrappene ser en at gerikten har to lag mer enn dørbbladene. Dette kunne bety at gerikten har vært skilt ut med egen farge i to perioder, men vi har tolket forskjellen til å skyldes at enkelte lag er vanskelige å skille på grunn av tette, sprø lag som «spretter» av. Snitt viser samsvar i malinglag.

Lag 6 er trolig et grunningslag for å dekke den blå fargen.

Lag 7 og 8 kan være samme oppmaling.

Dvs: lag 6 til lag 8 er trolig samme oppmaling.

Fig. 44. Fargertrapp på dørgerikt på sørvegg.

Rundt dørsiltet på dørblandet mot nord og sør er det et sortmalt, firkantet felt i hele ramtreets bredde og ca 34 cm høyde, knyttet til lag 3 (det første lys blå laget).

Dørblad og gerikt på østvegg

Lag 1. Mørk brun (S 8010-Y30R)

Lag 2. Mørk grønn (S 8005-G20Y)

Lag 3. Mørk grønlign blå (S 7020-B50G)

Lag 4. gråbeige (S 4005-G80Y)

Lag 5. Mørk varmgrå (S 6502-B)

Lag 6. Mørk grå (S 5502-Y)

Lag 7. Varmhvit (S 2005-Y10R)

Lag 8. Varmhvit (S 2010-Y10R)

Lag 9. Grønn (S 5020-G50R)

Fig. 45. Forsøk på fargertrapp på nordre dørblandet mot øst.

Fig. 43. Fargertrapp på dørblandet på nordvegg.

Det er kun samsvar i dagens lag (lag 12) på dørbladets farge-trapp sammenliknet med dørene på nord- og sørvegg (fig. 45). Flere av de øverste lagene mangler også.

Dette kunne vært en indikasjon på at dørene på østveggen er sekundært plassert i rommet, men «barokk»dørbladet mot nord er kraftig skrappt og har store områder med tykk, løs sparkel. Dette er trolig årsaken til at flere lag er borte.

Det skal imidlertid tas et bittelite forbehold angående de to dørbladene, siden de skiller seg fargemessig ut fra rommets to andre dører. I tidligere omtalte avisartikkel i Stavanger aftenblad fra 1977, står det at «Vedlikeholdsavdelingen har tatt vare på en del gamle dører fra andre eldgamle hus i byen, og de skal settes inn i Skeiene-huset». Vi har imidlertid, på grunnlag av en samlet vurdering av funn, konkludert med at de to sidestilte dørene er originale til rommet.

Dette underbygges også av at dørgeriktene samsvarer med nordre og søndre dørblad. Dette gir mening i forhold til at dørbladene har barokke trekk (to lag mer enn gerikten) og gerikten har kommet inn noe senere – rundt/etter 1800.

Alle de fire dørene har ulike dørvidere.

Fig. 45. De 4 dørene i rom 103.

A: Dør på nordvegg, B: dør på sørvegg og C: de to sidestilte dørene opå østvegg.

Gulv og fotlister

Gulvet ble fjernet og erstattet med betong på 1970-tallet. Ingen informasjon om det eldre gulvet foreligger. Fotlisten som går rundt alle rommets vegger, er profilert og 11,5 cm høy (fig. 46). Fotlisten har kun 1 lag maling, dvs den kom inn ved rehabiliteringen på 1970-tallet.

Fig. 46. Fotlistens profil

OPPSUMMERING

Rom 103 har utvilsomt vært husets finstue i store deler av bygningens historie. Da huset sto nytt, trolig ca 1763, ble veggens øvre del trukket med lerret og malt blågrønt (mulig landskapsmotiv?). Neste dokumenterte veggtrekk er det grønne papirtapetet med blad og blomsterknopper. Tapetet kan trolig dateres til slutten av 1700-tallet.

Vi har, gjennom undersøkelsene, ikke funnet annet enn pusset flate på nedre del av veggene. Funn av 8 lag maling på puss på øvre del av vegg (+ tapet og malt lerret) og 10 lag maling på puss på nedre del av vegg kan tolkes som at pusset brystning også har stått sammen med tapet og lerret på øvre del av vegg fra huset var nytt. Dette er imidlertid usikkert.

De to barokke dørbladene er malt med 3 mørke farger før de sammenfaller med de to andre dørene i rommet. Originalt har dørbladet hatt en mørk brun farge som trolig er en mahognyimitasjon, en oppmaling som var valig på bl.a dører og brystningspaneler i andre halvdel av 1700-tallet.

Lerretet og tapetet er, sammen med takets elementer og de barokke dørbladene, de eneste elementene i rommet som med sikkerhet kan knyttes til husets 1700-talls historie (periode 1, fase 1). Vinduene alder er usikker.

I 1836 var gården allerede overdratt til sønnen. En må anta at det har blitt pusset opp i den forbindelse. Det er ikke funnet informasjon om hvilket år overdragelsen faktisk skjedde, men i perioden ca 1800- 1836 (Periode 1, fase 2), er det sikre funn på alle elementer i rommet.

ANBEFALING

En tilbakeføring til før 1800 (Periode 1, fase 1) vil ikke anbefales, da det spesielt er usikkerhet knyttet til veggens totale utforming og utseende. I tillegg er to av rommets dører (på nord- og sørvegg) yngre og det er en viss mulighet for at dagens brannmur er pusset sekundært på begynnelsen av 1800-tallet. Vinduene har riktig utforming for 1700-tallet, men er trolig ikke originale, selv om dette er noe usikkert.

En tilbakeføring til perioden 1800-1836 (Periode 1, fase 2) vil imidlertid ha grunnlag i langt sikrere funn for flere elementer og dermed gi en høyere autentisitet til rommet. Rommet har i denne perioden vegger med dokumentert puss fra gulv til tak, brystningshøyden er lik dagens brystning og dagens brystningslist er kommet til. Følger en fargene fra tidsperioden så vil øvre del av veggen bli mørk rosa eller rosa og brystningen i en nyanse i lilla utført i limfarge. Brannmuren var trolig på det tidspunkt marmorert med sorte årer på lys bunn i kvaderblokker utført i oljemaling som dørene. Det antas at dørene var nye på dette tidspunkt og at det det har vært det første laget, grønlig blå, som har stått fremme. Himling, takbjelker og stussbrettlist har 5 dokumenterte limfargelag som tilsier at ingen av takets elementer er skiftet ut. Hvitt eller hvitt med blåstikk er trolig lag som hører til i periode 2, fase 2.

Problemet med tilbakeføring til en tidlig periode er bruken av limfarge. Fargen smitter av og er lite forelig med bruken som rommet er tiltenkt. En må i så fall akseptere bruk av et annet bindemiddel, men hvor limfargens matte uttrykk kan opprettholdes.

FUNNOVERSIKT ROM 103

ELEMENT	PERIODE 1 1763 – 1836		PERIODE 2 1836 – 1880		PERIODE 3 1880 - 1977				PERIODE 4 1977- 2019
	Fase A	Fase B	Fase A	Fase B	Fase A	Fase B	Fase C	Fase D	
Himlingsbord Takbjelker Taklist	Hvit S 1502-G	Hvit Blek brun S 4020-Y20R	Grå S 3010-G50Y	Varmgul (2) S 2020/30- Y10R	Blek oker (2 lag) S 2010-Y10R	Hvit S 1005-G50Y	Grønlig grå S 1505-G80Y	Varmhvit S 1010-Y10R	Hvit på huntonittplate S 0804-Y30R
Vegg (øvre del)	Lerret Papirtapet S 4020-B50G S 4030-Y30R	Mørk rosa Rosa S 3020-Y80R S 2020-Y70R	Brunlig rød S 4030-Y60R	Lys oker S 2040-Y20R	Lys oker S 2040-Y30R	Oker S 3050-Y30R	Uendret?	Sparkel+beige S 2020-Y20R	Grålig oker S 2030-Y30/20R
Vegg (Brystning)	Rødlig lilla (2lag) S 6502-R S 7005-Y80R	Blålig lilla grårosa S 6005-R80B S 5005-Y80R	Gråsort S 7500-N	Uendret?	Marmorimitasjon Gårsorte årer på grå bunn	Blek brun S 4010-Y10R	Brun S 5010-Y10R	Sparkel+grønn S 3010-G40Y	Grå S 4005-G50Y
Brystningslist	?	Mørk rosa Rosa S 3020-Y80R S 2020-Y70R	Brunlig rød S 4030-Y60R	Lys grå S 2010-Y10R	Varmgul (2) S 1515-Y10R	Grå S 2005-G80Y	Grå S 2005-G80Y	Sparkel+grønn S 3020-G40Y	Rød S 5030-Y80R
Brannmur	16.10.19: Fragmentariske funn av marmor- imitasjon med blå og sorte årer.	Marmorimitasjon Gråsorte årer på grå bunn. Blokker	Uendret	Marmorimitasjon Rødbrune, gråsorte årer på lys bunn.	Uendret?	Blek brun S 4010-Y10R	Brun S 5010-Y10R	Sparkel+varmgul S 1515-Y20R	Grønn+grønlig grå S 3020-G40Y S 3010-G60Y
Brannmurslist	Ukjent	Blek brun S 4010-Y10R	Uendret ?	Beige blågrønn S3010-G80Y S 3010-G	Lys grå (2) Varmgul S 2010-Y10R S 1515/2020-Y10R	Grå blek brun S 3005-G80Y S 3010-Y	Grå S 3005- G80Y	Lys grå S 2010-Y10R	Grønlig grå + grønn S 3010-G80Y S 6020-G50Y
Vindu (fag/gerikter)	Ukjent	Hvit? 	Gråbrun(grunning?) S 4005-Y	Lys blå (2 nyanser) S 2010-B20G	gråblå (2 nyanser) S 2005-G50Y	Lys blå S 2010-R80B	Beige S 1005-Y10R	Beige S 1005-Y30R	Hvit S 0603-G80Y
Dør (blad/gerikter) Periode 1: øst Periode 2-4: nord og sør	Mahognymitasjon S 8010-Y30R	Mørk grønn Grønlig blå S 8005-G20Y S 7020-B50G	Grønlig blå Grønn S 4020-B20G S 5020-G70Y	Beige Blågrønn S3010-G80Y S 3010-G	blågrønn S 3010-G50Y	Lys grå S 2005-G80Y	Grønlig grå (2) S 1510-G80Y	Grå S 2005-G80Y	Grønn m/grå staff S 6020-G50Y S 4005-Y20R

3.2 ROM 104 (DRENGESTUE)

Takflate	<p>Himlingsbord i slettpanel med fjær og not orientert øst-vest. De utgjør gulvet i 2. etasje. Bredden på bordene er 19-20 cm.</p> <p>FUNN</p> <p>8 lag maling på tre (som taklist, se fig. 47)</p>
Takbjelker	<p>De 4 takbjelkene er lagt nord-sør. Bjelkenes høyde varierer mellom 14,5-15 cm og bredden mellom 7-7,5 cm.</p> <p>FUNN</p> <p>8 lag maling på tre (som taklist, se fig. 47)</p>
Taklist/stussbrettlist	<p>Taklisten/stussbrettlisten er 15 cm høy og utgjør hele bjelkehøyden. Den består av to brede platter med rettviklede avtrappinger mellom. I underkant av bjelkene er en 5 cm høy, profilert list. Begge listenes profilering har kjennetegn som plasserer dem i senempire (1835-1870) (fig. 48). På østveggen er det en bearbeidet laftestokk som fyller rommet opp mot taket i høyde med bjelkene. En 2,5 cm bred hulkil avslutter ned mot vegg under takbjelkene på denne vegg.</p> <p>FUNN</p> <p>8 lag maling (1 limfarge, 6 oljeholdige og 1 lateksbasert) på tre (fig. 48).</p> <p>Lag 1. Beige (S 2020-Y10R)</p> <p>Lag 2. Brun (S 4010-Y30R)</p> <p>Lag 3. Grønlige grå (S 2005-G50Y). (Grunning?)</p> <p>Lag 4. Lys grå (S 2502-Y)</p> <p>Lag 5. Grønlige grå (S 3010-G80Y)</p> <p>Lag 6. Grønlige grå (S 3005/3010-G80Y)</p> <p>Lag 7. Lys grå (S 1002-Y)</p> <p>Lag 8. Hvit (S 0603-G80Y/0804-G90Y)</p> <div data-bbox="320 1429 1066 1659" data-label="Image"> </div> <div data-bbox="320 1671 1066 1700" data-label="Caption"> <p>Fig. 47. Fargetrapp representativ for himlingsbord, bjelker og taklist.</p> </div> <div data-bbox="1342 676 1522 1518" data-label="Image"> </div> <div data-bbox="1358 1552 1501 1615" data-label="Caption"> <p>Fig. 48. Profil taklister.</p> </div> <p>Den profilerte listen under bjelkene følger stussbrettlisten fra lag 2 og opp til i dag. Listens originale lag (lag 1) følger tilsynelatende vegg, en grønlig blå farge, men er lysere og blekere (S 5010-B70G). På nordveggen er det en varierende avstand på 1-1,7 cm mellom list og underkant av takbjelkene. På sør- og vestveggen er listen helt opp mot bjelken. Listen har trolig blitt påsatt som klemlist for veggens seilduk og det er mulig at den er sekundært</p>

	<p>benyttet til seilduken, dvs at det første laget kan ha tilhørt en tidligere fargesetting i rommet.</p> <p>Hulkilen som avslutning nede på stussbrettlisten på østveggen er kommet inn til lag 5.</p>
<p>Vegger (øvre del)</p> <p>(snitt 3)</p>	<p>3 av tømmerveggene i rommet er trukket med seilduk i hele veggens høyde. Doble, skjeve sømmer og innbøtinger tilsier at det er gjenbrukte seil (fig. 51). Seilduken har flere revner og hull etter gjennomstifting av bl.a opphengskroker og er stedvis veldig sprøtt. Bruk av utrangerte og nedbrutte seil fra seilskuter er antatt knyttet til andre halvdel av 1800-tallet. Østveggen i rommet består av horisontalt monterte planker på 2,5 cm tykkelse. Det er usikkert at dette er plankelaft, som var en type flat tømmervegg ble benyttet fra ca 1870 til ca 1940¹.</p> <p>FUNN</p> <p>6 lag maling (4 olje- og 2 lateksbasert) på seilduk på nord-, sør- og vestvegg (fig. 49).</p> <p>7 lag maling (5 olje- og 2 lateksbasert) på panel på østvegg (fig. 50).</p> <p><u>Sørvegg (lerret)</u></p> <p>Lag 1. Grønlig blå (S 5020-B90G)</p> <p>Lag 2. Grønlig gul (S 4030-Y20R)</p> <p>Lag 3. Lys rosa (S 1515-Y50R)</p> <p>Lag 4. Brun (S 3020-Y40R)</p> <p>Sparkel</p> <p>Lag 5. Mørk rosa (S 3020-Y60/70R)</p> <p>Lag 6. Rosa (S 2020-Y70R)</p> <p><u>Østvegg (plankelaft)</u></p> <p>Øvre del av østveggen følger sørvegg, men har 2 lag rosa (lag 3 og lag 4). Lagene er nært beslektet og er tolket til å være en gjentakelse av lag 3 og ikke en egen oppmaling. Lag 5 beige på tømmerveggen mot øst er mørkere enn på sørveggen (S3020-Y40R).</p> <p>Funn av de samme fargene og antall lag på både seilduk og treverk (fig. 49 og 50) må bety at seilduken på veggene ikke er eldre enn de liggende panelet på østveggen som trolig er påført i andre halvdel av 1800-tallet. Tekstilanalyse viser at seilduken er vevd av hamp.²</p>

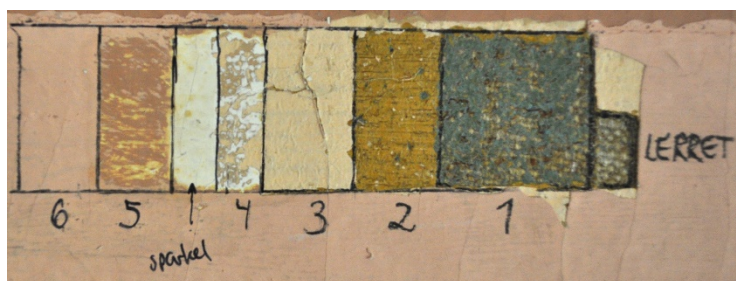

Fig. 49. Fargetrapp øvre del av sørvegg.

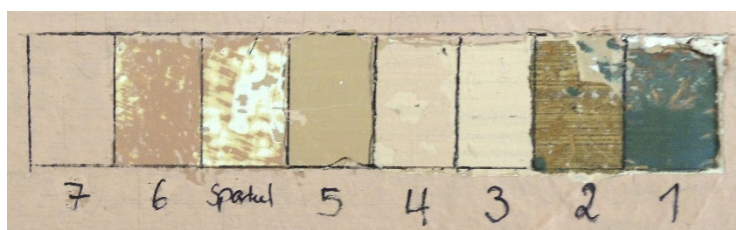

Fig. 50. Fargetrapp øvre del av østvegg.

¹ www.byggogbevar.no

² Analysen er utført av undertegnede i samarbeid med arkeologisk konservator Cora Oschmann, AM. Tekstil benyttet til seilduk er kraftig og tettvevd. Opprinnelig ble seilduk laget av ull, brennesle, hamp og lin. Midt på 1800-tallet kom seil i bomull i bruk. (Wikipedia)

I 3 av rommets hjørner er det loddrette klemlister for lerretet med ulik utforming. Begge hjørnene på vestvegg har en ca 3,5-4 cm bred flatskåret bølget list som er tilpasset tømmerstokkens krumming. I nordøstre hjørne er klemlisten en profilert firkantstokk/list med en liten vulst ut mot den ene kanten. Listen er 2,5-3 cm dyp og ca 3 cm bred og kan minne om en beskåret brystningslist. Begge listtypene følger veggens fargelag. Sørøstre hjørne har ikke lerret og heller ikke klemlist. Her er det et 6 cm bredt bord med avfasing inn mot hjørnet i form av et bord på 4 cm bredde i høyde med overkant av dørgerikten. Bordet er sekundært og følger veggens farger fra lag 3 (lys rosa) til dagens lag.

Fig. 51. Detalj av brystning på vestvegg med doble seilsømmer i 2 bredder.

Brystning

(snitt 2)

Brystningen består av samme seilduk som på øvre del av vegg. I brystningens seilduk er det flere revner og hull på nordveggen. Den malte brystningshøyden er 71 cm (underkant brystningslist).

På østvegg er et negativt spor på veggen etter en brystningslist som gir en god oversikt over forholdet mellom øvre og nedre del av vegg (fig. 53)

FUNN

6 lag maling (4 olje- og 2 lateksbasert) på seilduk (fig. 52).

Lag 1. Gråsort (S 7500-N)/S 8000-N

Lag 2. lys gul (S 1515-Y20R)

Lag 3. Mørk rosa (S 3020-/30-Y80R)

Lag 4. Blek brun (S 3010-Y50R)

Lag 5. Blek lilla (S 4010-Y50R)

Sparkel

Lag 6. Mørk rosa (S 3020-Y70R)

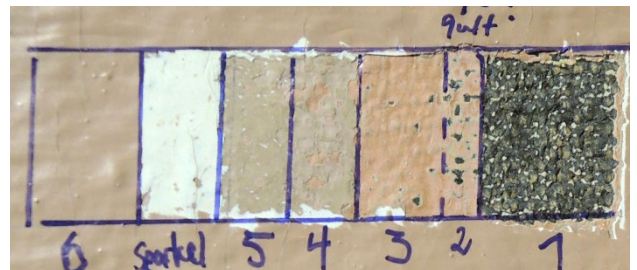

Fig. 52. Fargertrapp brystning.

Lag 2, lys gult, er ikke synlig i fargertrappen (fig. 52), men sees på snittet (fig. 53). Det er også flere uavklarte forskjeller knyttet til funn på nordvegg, østvegg og i snitt. Bl.a viser snittet at det er et rosa lag mellom lag 4 og lag 5 (fig. 53). Dette er ikke dokumentert på noen av veggene. I tillegg har både lag 4 og lag 5 på østveggen hatt brun øvre del av vegg og blålilla

brystning. Den blållilla brystningen sees enkelte steder ved stikk, men er ikke skikkelig dokumentert eller kommet frem i farge-trappen på nordvegg. I farge-trappen på østvegg er den godt synlig (fig. 54).

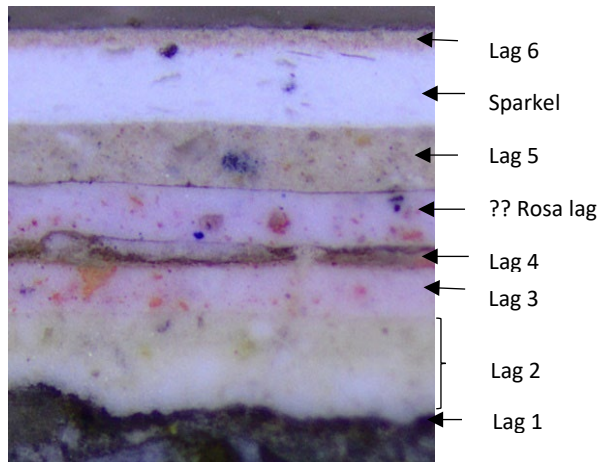

Fig. 53. Snitt av brystningens lagstruktur.

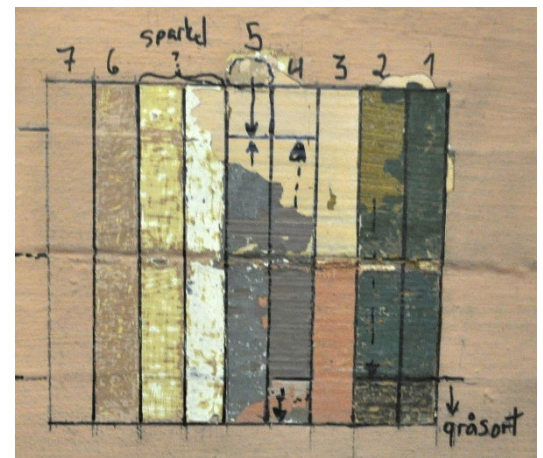

Fig. 54. Farge-trapp i overgang rundt negativt spor etter brystningslist.

Lag 6 (dagens brystningsfarge) ble, ifølge opplysning fra Anita Jåsund, malt på hele veggen i 1977, men fargen ble ansett som for mørk og øvre del av veggen endret til dagens lysere rosa farge.

Brystningslist

Rommet har en ca 5 cm bred, profilert brystningslist som er montert på seilduk på de trukne veggene. På østveggen er det spor i malingslaget som tilsier at det har vært montert en ca 5,5 cm bred list ca 70,5 cm opp fra dagens gulv. Listens profil er lik som i rom 103 (fig. 55)

Fig. 55. Profil Brystningslist.

FUNN

6 lag maling (5 olje- og 1 lateksbasert) på tre (fig. 56)

- Lag 1. Grønlig blå (S 5020-B90G)
- Lag 2. Grønlig gul (mørkest: S 4040-Y30R, lysere: S 3030/40-Y30/20R)
- Lag 3. Lys grå (S 2502-Y)
- Lag 4. Blek lilla (S 4010-Y90R/R90B)
- Lag 5. Brun (S 5010-Y10R) (sparkel)
- Lag 6. Grønn (S 5020-G30Y)

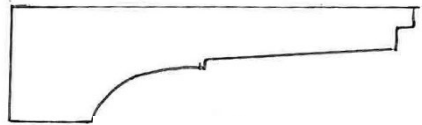
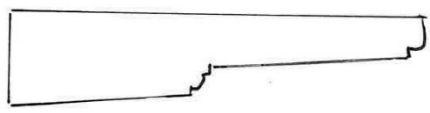
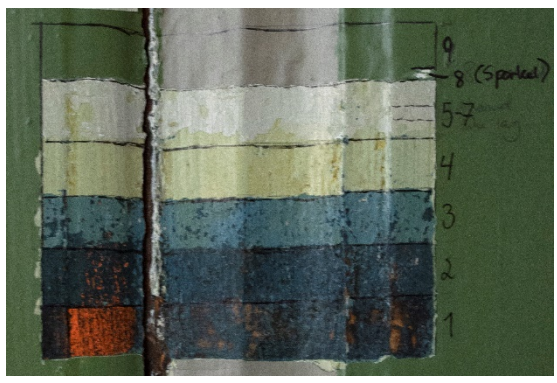

Fig. 56. To farge-trapper på brystningslisten.

Lag 2 er kodet med flere nyanser mørkere enn veggens grønlig gule (lag 2). Noe skyldes trolig «inngrodd» smuss som har lagt seg på den horisontale flaten, men det er også et lysere tynt lag oppå. Tankene ledes mot en tolagsstruktur, men da hadde den lyseste fargen vært bunnfarge. Laget er tolket til å være et oppmalingslag og samsvare med vegg. Laget på veggen er også stripete, ujevnt og varierende i strøkene (tilsiktet?).

Den blek lilla fargen er også varierende. Rødlig noen steder og blåligere andre steder. På farge-trappen i det negative sporet etter brystningslisten på østveggen er den mer blålig lilla.

	<p>Lag 5 på den negative listen på østveggen er kraftig blålig lilla: S 4502-B mot 5000-N (sees på fig. 54) har vært malt i hele brytningens høyde.</p>
<p>Vinduer (fag, smyg og gerikter)</p>	<p>Vinduet på vestveggen i rom 104 er lik vinduene i rom 103; tofags med 2 x 4 ruter i hver ramme. Rammene er sidehengslet. Gerikter og midtstokk er profilerte (fig. 57 og 58). Geriktene er 6 cm brede og midtstokken ca 7,5 cm på det bredeste. Vinduene er stiltypiske fra andre halvdel av 1700-tallet. Fastmonterte varevinduer på innsiden av vinduet gir begrenset adkomst til midtstokken front.</p> <div style="display: flex; justify-content: space-between; align-items: flex-start;"> <div data-bbox="308 840 1244 1915" style="width: 70%;"> <p>FUNN</p> <p><u>Midtstokk</u></p> <p>Minst 7 lag oljebasert maling (fig. 59).</p> <p>Lag 1. Gråbrun (S 4005-Y80R) Grunning?</p> <p>Lag 2-4. Ulike nyanser i lys gråblå (s. 130 i NCS-viften)</p> <p>Lag 5. Lys blå (S 2010-R80B)</p> <p>Lag 6. Beige (S 1005-Y10R)</p> <p>Lag 7. Beige (S 1005-Y30R)</p> <p>Lag 8-9. Hvit (S 0603-G80Y)</p> <p>De eldste fargelagene er svært nedbrutt, trolig som følge av både alder grundig nedskraping på 1970-tallet (jfr. Rom 103). Kun fragmenter er synlig i fargetrappen og det er ikke gjort forsøk på å gi kode til lag 2-4. Hvis lag 1 i tillegg er et grunningslag, så har en ikke sikker farge før på lag 5 (lys rødlig blå).</p> <p>Lag 6 og 7er fargemessig svært like og kan være samme oppmaling eller en gjentakelse av farge. Tydeligere fargeskille på lag 2 og 3 på midtposten i rom 103 underbygger imidlertid at det er to ulike oppmalinger.</p> <p>Midtstokken i rom 103 og 104 er like i hovedform, men i rom 104 er det en utvidelse av bredden ut mot vindusrammene (fig. 57).</p> <p><u>Gerikter</u></p> <p>3 lag oljebasert maling. Fargelagene følger midtstokkens lag 2 til lag 4. Gerikten har ikke samme profil som den i 103 (fig. 58).</p> </div> <div data-bbox="1173 336 1524 1523" style="width: 25%;"> <p>Fig. 57. Midtstokkens profil.</p> <p>Fig. 58. Profil vindusgerikt.</p> <p>Fig. 59. Fargetrapp midtstokk.</p> </div> </div>

	<p><u>Glass</u> Kun et av glassene i vinduet er «ruglete» og dermed trolig fra 1800-tallet (?). Glasset er markert med blått på fig. 60. De øvrige glassene er nyere, trolig satt inn i 1977. Rammene</p>	
<p>Dører (dørblad og gerikt) (snitt 1)</p>	<p>Rommets to dører er ulike. Døren mot sør er felles med rom 103 og har dørblad med et stort og et lite fyllingsfelt. Typen dørblad var i bruk gjennom hele 1800-tallet. Dørens gerikter er 10 cm brede og har klare empiretrekk (fig. 61). Døren inn til rom 105 (mot øst) har to like store speilfillinger, har barokkpreg og har tilsvarende utforming som den nordre av de to dørene mot øst i rom 103 (fig. 45 og 66).</p> <p>FUNN 8 lag maling (7 olje- og 1 lateksbasert) på tre (fig.63). <u>Dørblad østvegg</u> Lag 1. Gråsort (S 8000/8500-N) med orange avfasing (S 1070-Y60R) Lag 2. Mørk blå (S 6010-B70G/B10G) Lag 3. Grønlig blå (S 4010 B30G. Noe blåere) Lag 4. Grønlig gul lasur (S 2020-G80Y/2010-G70Y) på hvit undermaling Lag 5. Lys grå (S 2005-G80Y) Lag 6. Lys grå (S 2002-Y) Lag 7. Grønlig grå (S 3005-G80Y) Sparkel Lag 8. Grønn (S 5020-G50R) med grå avfasing (S 4005-G80Y)</p> <p>Lag 1 består av en gråsort hovedfarge med orange stafferingsfarge på basis av mønje, en farge som var mye brukt til detaljer i barokk og rokokko. Kombinasjonen tilsier at døren er fra 1700-tallet som de to dørene på østvegg i rom 103. I rom 103 er det imidlertid trolig en mahogni-imitasjon som ligger som første lag på treverket. De 3 barokkdørene har alle en mørk blå farge som lag 2. Fargene er imidlertid ikke nære nok til å kunne være samme farge. Det er ikke funnet mønje knyttet til de to dørene i rom 103.</p>	 <p>Fig. 61. Profil dørgerikt sør.</p> <p>Fig. 62. Profil dørgerikt øst.</p> <p>Fig. 63. Fargetrapp på dør mot øst. Lag 8 i trappen er sparkel og lag 5-7 er slått sammen, men gitt NCSkoder.</p>

Østveggenes dørblad har fjærklinke (fig. 64). Til forskjell fra siden som vender inn i rom 105 har nøkkelskiltet på østdøren i rom 104 ikke dokumentert påmalt beslag på noen av lagene.

Dørblad sørvegg

Dørbladet følger fargene på østveggenes dørblad fra lag 3 (grønlig blå).

På dette dørbladet er det et påmalt smiljensbeslag i sort rundt låskassen på lag 4 og lag 5 (fig. 65). På lag 4 er det et 34 cm høyt felt i hele ramtreets bredde og med rett avslutning oppe og nede (markert med sort på fig. 65). På lag 5 er det to varianter av S-formet avslutning oppe og nede. Største høyde er 44 cm og minste er 29,5 cm.

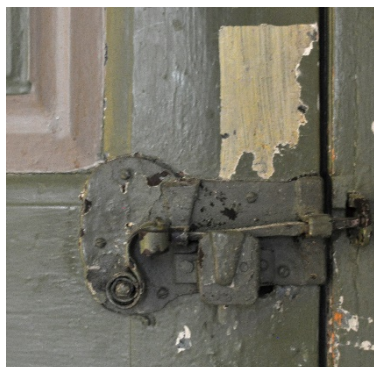

Fig. 64. Østdørens fjærklinke.

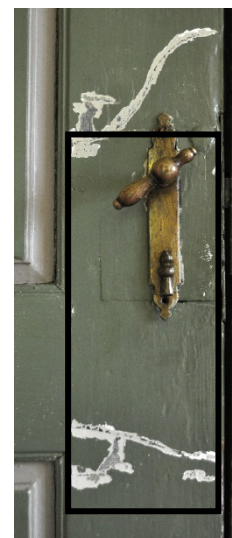

Fig. 65. Omriss av 2 ulikt utformede, sortmalte beslag rundt låskasse på dørblad mot sør.

Gerikter

Gerikten til døren på østvegg har kommet inn til lag 3 på dørbladet. Dette er den samme fargen som på dørblad og gerikter i rom 103. På «stuen» av gerikten (mot vegg) på østre dør er et «kostete» rødbrunnt strøk som minner om ådring. Laget ser ut til å stå sammen med lag 2 (lag 4 på dørblad) og er å finne både rett på treverk og på papir. Strekene går både vertikalt og horisontalt. NCS-kode på den klareste fargen er S 4040-Y80R, en farge som ikke er funnet andre steder i rom 104, men funnet på vegg i rom 105. Funnet er ikke undersøkt nærmere.

Både dørblad og gerikten til døren på sørveggen er uten informasjon, da de ble tatt med til snekkerverksted før undersøkelser ble utført.

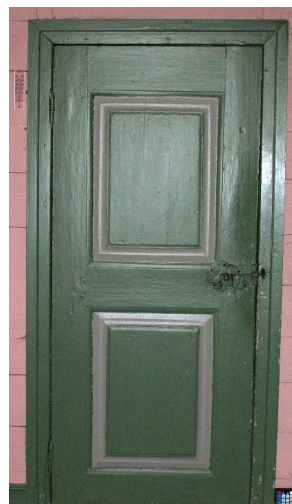

Fig. 66. Østveggenes dør.

Fig. 67. Sørveggenes dør.

Gulv og fotlister

Gulvet ble fjernet og erstattet med betong på 1970-tallet. Ingen informasjon om det eldre gulvet foreligger.

Fotlisten som går rundt alle rommets vegger er 11,5 cm høy og har kun 1 lag maling, dvs den kom inn ved rehabiliteringen på 1970-tallet. Fotlisten er lik den i rom 103 og rom 105.

OPPSUMMERING

Rom 104 representerer et «hjemligere» uttrykk enn rom 103. Bruk av utrangerte seil fra seilskutetiden på veggene viser at Sandnes også har en historie innen sjøfart. Dette bygger opp undre lokal tilhørighet for både brukere og besøkende. Spesielt for Sandnes er det at det er bevart to hus med gjenbrukte seil på veggene. «Tingstova» i Fogdahuset på Hana har det samme. Felles for begge husene er at seilene er montert på veggene på 1800-tallet, i en periode i husenes historie hvor det er gårdsbruk og ikke lenger embetsbolig.

Seilduken på veggene er bestemmende for rommets tilbakeføring.

I rommet er det kun funnet farger fra 1700-tallet på dørbladet på østveggen i tillegg til at vinduet som element har et 1700-tallsuttrykk. Malingen på vinduet er imidlertid så omfattende nedskrapet at ingen av malingslagene er tolket til eldre enn 1836 (periode 2, fase 1). Dette vil si at alle malingslag videre oppover i rommets historie er å finne i tilknytning til den gjenbrukte seilduken som vi også antar har kommet opp på veggene en gang etter 1836. Dette gir 3 sikre fargekombinasjoner på vegg å velge mellom (i tillegg til dagens fargeholdning):

Lag 1. Grønlig blå med gråsort brystning og grønlig blå brystningslist. Grønlig blå dører.

Lag 2. Grønlig gul med gråsort brystning og grønlig gul brystningslist. Hvit med grønlig lasur på dørene.

Lag 3. Lys rosa med mørk rosa brystning og lys grå brystningslist. Lys grå dører.

Alternativt: beholde dagens fargeholdning.

ANBEFALING

Rom104 er ikke tenkt benyttet som felles bruksrom i huset, men som kontor for daglig leder. Med dette som utgangspunkt er fargevalg forelagt og diskutert med daglig leder Anita Jåsund. Hun ønsker fargeholdningen til lag 1 hvis hun kan velge.

Det er, slik jeg ser det, ingen antikvariske eller maletekniske grunner til ikke å velge første lag på seilduken. Valgte farger representerer da periode 2, fase 1 (første oppmaling etter 1836). Valg av tilbakeføringsperiode for 104 bør sees i sammenheng med valg som gjøres for rom 105. For rom 105 er det foreslått to alternative løsninger.

De 3 øverste lagene på seilduken, inkludert et tykt sparkellag, må fjernes for å få heft for ny oppmaling. Lag 1-3 på seilduken er imidlertid godt forankret til hverandre og underlaget, så ny oppmaling vil ikke berøre de eldste lagene. I tillegg bør det vurderes om glassfiberstrien under vinduet på vestvegg bør erstattes med nytt, strukket lerret. Dette vil medføre at klemlisten i de 2 hjørnene og brystningslisten må løsnes. Seilduken på vestre del av nordveggen er i tillegg ekstra nedbrutt og sprø og har en omfattende rift som vanskelig lar seg utbedre lokalt (uten å tilføre enda en ny sekundær pålapping). Hvis det skadde området skal utbedres må brystningslisten fjernes og det aktuelle stykke av seilduk, i hele brystningens høyde, erstattes. Alternativt kan et permanent møbel settes foran dette området. Uansett vil en beskyttelse av nord- og sørveggenes nedre del anbefales for å forebygge nye skader i seilduken.

FUNNOVERSIKT ROM 104

ELEMENT	PERIODE 1 1763 – 1836		PERIODE 2 1836 – 1880		PERIODE 3 1880 - 1972				PERIODE 4 1972- 2019
	Fase 1	Fase 2	Fase 1	Fase 2	Fase 1	Fase 2	Fase 3	Fase 4	
Himlingsbord Takbjelker Taklist	Ukjent	Ukjent	Beige/grønlig blå Brun S 4010-Y30R S 2020-Y10R S 5005-G50Y (mellom bjelkene) (list under)	Uendret?	Lys grå S 2502-Y	Grønlig grå S 3010-G80Y	Grønlig grå S 3005-G80Y	Lys grå S 1002-Y	Hvit S 0603-G80Y
Vegg (øvre del)	Ukjent	Ukjent	Grønlig blå (på seilduk) S 5020-B90G	Grønlig gul S 4030-Y20R	Lys rosa S 1515-Y50R	Lys rosa S2020-Y60R	Brun S 3020-Y30R	Uendret?	Mørk rosa Rosa S 3020-Y70R S 2020-Y70R
Vegg (Brystning)	Ukjent	Ukjent	Gråsort (på seilduk) S 8000-N	Gråsort Blek gul S 8000-N S 1515-Y20R	Mørk rosa S 3030-Y80R	?	?	Blek lilla S 4010-Y50/90R	Mørk rosa S 3020-Y70R
Brystningslist	Ukjent	Ukjent	Grønlig blå S 5020-B90G	Grønlig gul S 4030-Y20R	Lys grå S 2502-Y	Uendret?	Brun S 3020-Y30R	Blek lilla S 4010- Y90R 	Grønn S 5020-G30Y
Vindu (fag/gerikter)	Ukjent	Ukjent	Gråbrun(grunning?) S 4005-Y	Lys blå (2 nyanser) S 2010-B20G	gråblå (2 nyanser) S 2005-G50Y	Lys blå S 2010-R80B	Beige S 1005-Y10R	Beige S 1005-Y30R	Hvit S 0603-G80Y
Dør østvegg (dørblad/gerikt (dør sørvegg ikke undersøkt)	Gråsort /oransje staffering S 8000-N S 1070-Y60R	Mørk blå S 6010-B70G	Grønlig blå S 4010-B30G	Grønlig lasur på lys undermaling S 2020-G80Y	Lys grå S 2005-G80Y	Lys grå S 2002-Y	Grønlig grå S 3005-G80Y	Uendret? (eller lys grå)	Grønn/grå staffering S 5020-G50Y S 4010-G70Y
Gulv og fotlist									Gulv: Betong med varmekabler Fotlist: Lys grå S 2005-G80Y

3.3 ROM 105 (DRENGESTUE)

<p>Takflate</p>	<p>Himlingsbord i slettpanel med fjær og not orientert øst-vest. De utgjør gulvet i 2. etasje. Bredden på bordene er ca 17-20 cm.</p> <p>FUNN 8 lag maling. Det første laget er limfarge, de øvrige oljeholdige (fig. 69).</p>
<p>Takbjelker</p>	<p>De 4 takbjelkene er lagt nord-sør. Bjelkenes høyde varierer mellom 14-15 cm og bredden mellom 6,5-9,5 cm.</p> <p>FUNN 8 lag maling. Det første laget er limfarge, de øvrige oljeholdige (fig. 69).</p>
<p>Stussbrettlist</p>	<p>Taklisten/stussbrettlisten er 15 cm høy og utgjør hele bjelkehøyden. Den består av to brede platter med rettinklede avtrappinger mellom. I underkant av bjelkene er en 5 cm høy, profilert list. Begge listenes profilering har rette hjørner, et kjennetegn som plasserer den i senempire (1835-1870) (fig. 70). På vestveggen er det en bearbeidet og glattet laftestokk som utgjør avslutningen opp mot taket. Ned mot vegg under takbjelkene er det kun laftestokkens rette avslutning.</p> <p>FUNN 8 lag maling. Det første laget er limfarge, de øvrige oljeholdige (fig. 69).</p> <p>Lag 1. Beige (S 3020-Y20R) Lag 2. brun (S 5030-Y30R) Lag 3. Blek gul (S 3010-Y). Grunning? Lag 4. Varmgrå (S 2010-Y) Lag 5. Grønlig gul (S3020-Y10R) Lag 6. Lys grå (S 2502-Y) Lag 7. Grønlig grå (S 3010-G80Y) Lag 8. Grå (S 3005-G80Y) Lag 9. Lys gråhvitt (1002-Y)</p> <div data-bbox="821 1108 1284 1534" data-label="Image"> </div> <div data-bbox="1364 672 1524 1545" data-label="Image"> </div> <p>Fig. 69. Fargetrapp for himling, bjelker og taklister.</p> <p>Fig. 70. Profil stussbrettlist og list under bjelke.</p> <p>NCS-koden på lag 1 og lag 6-9 samsvarer med lag på takelementene i rom 104. Trolig gjelder dette også lag 2-5, selv om fargene er tettere og klarere og er gitt avvikende NCS-koder i forhold til rom 104 i funnoversikten (fig. 69). Rom 105 mangler dagens hvite lag (S 0603-G80Y). Det er mulig at lag 3 er en grunning.</p> <p>Den profilerte listen under bjelkene følger stussbrettlisten fra lag 2 og opp til i dag. Listens originale, grønlig blå lag 1 (S 5020-B70G) følger veggens grønlig blå farge. Dette samsvarer også med funn på tilsvarende element i rom 104.</p>

	<p>Fargertrappen er utført i rommets vestre del, inn mot nordvestre hjørne mellom bjelke 1 og 2. Ved kontroll«stikk» på elementet i østre del av rommet viste det seg at stussbrettlisten mangler malinglag 1-4 sammenholdt med den avdekkete fargertrappen. Tilsvarende funn knyttet til veggens fargelag indikerer at forskjellen har sammenheng med en endring av rommets størrelse på et tidspunkt. (se nærmere om dette under «vegg»).</p>
<p>Vegg (øvre del og brystning)</p>	<p>De 3 tømmerveggene i rommet er trukket med seilduk i hele veggens høyde. Til og med en loddrett bjelke på sørveggen har blitt kledd med lerret. På sørveggen stopper veggtrekket i flukt med brannmurens østre brannmurslist.</p> <p>Seilduken er nedbrutt og har mange små og store innbøtinger og sekundære, påspikrete lerretsstykker. Skråstilte doble sømmer og innbøtinger underbygger at det er utrangerte seil fra en seilskute (fig. 74-75). De pålappede lerretsstykkene og markerte bølger i seilduken i tilknytning til stenderen, gir veggene et uttrykk som indikerer at dette har vært et underordnet rom. Bruk av utrangerte og nedbrutte seil fra seilskuter er antatt knyttet til 1800-tallet. Østveggen i rommet består av liggende panel på ca 2,5 cm tykkelse. Pløyd, slett panel var vanlig i bruk fra 1750-1860¹, men dette panelet er trolig nyere. Kan det være plankelaft?² Klemplister i hjørnene er like som i 104.</p> <p>FUNN</p> <p>8 lag oljeholdig maling på seilduk på nordvegg inn mot nordvestre hjørne (fig. 71).</p> <p>7 lag oljeholdig maling på treverk på vestvegg (fig. 72).</p> <p><u>Nordvegg (lerret)</u></p> <p>Lag 1. Grønlige blå (S 5020-B90G) med mørk gråsort brystning (S 8000-N).</p> <p>Lag 2. Grønlige gul (S 4030-Y20R) med blek gul brystning (S 1515-Y20R).</p> <p>Lag 3. Lys rosa (S 1515-Y50R) med mørk rosa brystning (S 3020/30-Y80R).</p> <p>Lag 4. Mørk rosa (S 3020-Y60R. Hele veggen.)</p> <p>Lag 5. Varmgul (S 2030-Y30R) med brun brystning (S 6020-Y60R).</p> <p>Lag 6. Rødlige gul (S 2020-Y40R. Hele veggen.) (Sparkel)</p> <p>Lag 7. Gråblå (S 4010-B10G. Hele veggen.)</p> <p>Lag 8. Lys blå (S 3010-B10G. Hele veggen.)</p> <p>Lag 1-4 følger samme fargekombinasjon som på veggen i rom 104. Veggtrekket har til disse lagene hatt en brystningslist som i dag er ukjent (markert på fig. 71). Til lag 5 er brystningslisten fjernet og rommet har trolig fått sin nåværende størrelse. Den brune brystningsfargen til lag 5 er malt 76 cm opp fra dagens gulv.</p> <p><u>Vestvegg (panelt)</u></p> <p>Lag 1. Blå (S 5010-B70G)</p> <p>Lag 2. Rødbrun (S 4030/40-Y70/80R)</p>

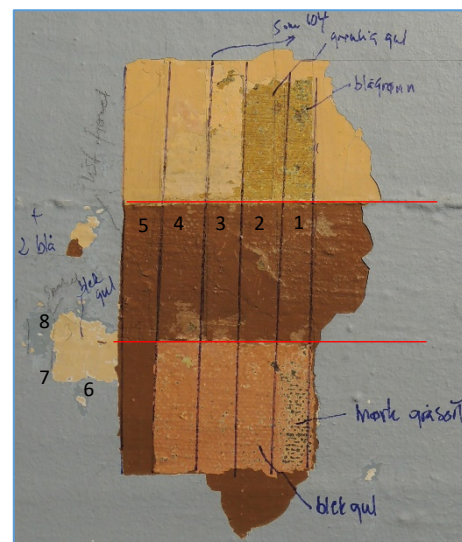

Fig. 71. Forsøk på fargertrapp for hele veggen på nordvegg. Lagene var svært vanskelig å skille. Negativt spor etter brystningslist er markert med rødt.

¹ Gamle trehus, s. 207.

² Plankelaft kom i bruk i andre del av 1800-tallet, mest brukt i perioden 1870 – 1940 (www.byggogbevar)

Lag 3. Mørk rosa (S 3020-Y50R)
 Lag 4. Varmgul (S 2030-Y30R) med brun
 brystning (S 6020-Y60R)
 lag 5. Rødlig gul (S 2020-Y40R. Hele veggen.)
 (Sparkel)
 Lag 6. Gråblå (S 4010-B10G. Hele veggen.)
 Lag 7. Lys blå (S 3010-B10. Hele veggen.)

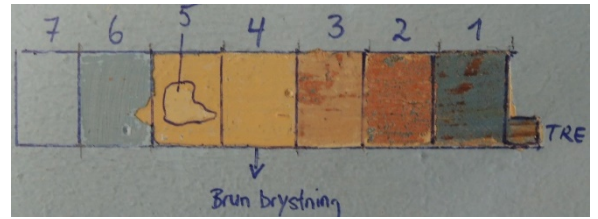

Fig. 72. Farge-trapp på vestvegg.

De to avdekkete farge-trappene viser forskjellige fargelag i de nederste lagene på trappene (fig. 70 og fig. 72). Funn av en rødbrun farge (lag 2) på den panelte vestveggs farge-trapp samsvarer med funn av rødbrunt på «Stuen» på dørgeriketen på østvegg i rom 104. Dette kan bety at dørgeriketen har blitt omplassert i forbindelse med endring av størrelse på rom 105.

Funnene tilsier at vestre del av rom 105 har vært en del av rom 104. Et ca 10 cm bredt, loddrett spor i lerretet viser at en tidligere skillevegg har stått 120 cm lengre inn i rommet (fig. 69). Delen av rommet som har tilhørt rom 104 har inkludert brannmur og brannmurslist på sørvegg. Romskillet har stått i flukt med brannmurslisten (fig. 73).

Den panelte veggen er for smal til å kunne ha vært det tidligere veggskillet som er dokumentert som negativt spor i lerretet. Dette vil si at farge-trappen på vestvegg (fig. 72) trolig er representativ for veggfargene i det mindre rommet mot øst som har vært rom 105 frem til periode 3, fase 2 (trolig i perioden 1910-1920).

Fig. 73. Omriss av en tidligere inndeling av rom 104 og rom 105. Rød markering er rom 104.

Ny betraktning av lerretsveggen på de første 120 cm mot vest, viser at lerretet her ikke har innbøttinger og pålappinger som i resten av rommet. Dette underbygger at tolking av funnene er riktige. I østre del av rommet er et stort stykke seilduk med brystningsfargene fra rom 104 påstiftet nordvegg i periode 3, fase 2 (etter 1945). Det er mulig dette er fra vestvegg i rom 104. denne veggen har i dag glassfiberstrie.

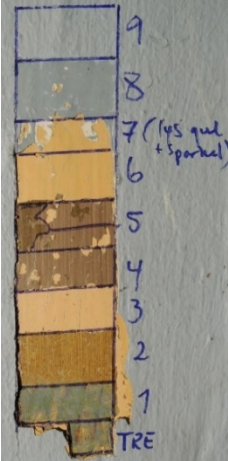
På nord og østvegg er 13,5 cm av lerretet på nedre del av veggen mot fotlisten erstattet med påstiftet glassfiberstrie. Årsaken til dette er ikke undersøkt nærmere.

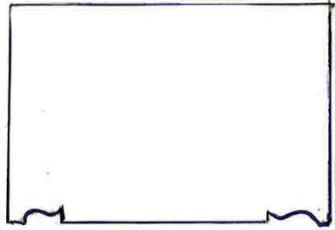

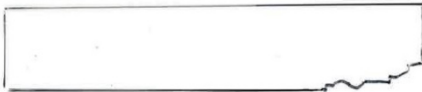

Fig. 74. Detalj av nordvegg med to innbøtte partier fra før seilet kom på veggen.

Fig. 75. Detalj av sørvegg med store pålappinger, bølget lerret og lerretstrukket loddrett bjelke.

<p>Brystningslist</p>	<p>Rommet har i dag ikke brystningslist, men et negativt spor etter en list med 5 cm bredde plassert ca 71 cm opp fra dagens gulv ble funnet på nordveggen (sees på fig. 71). Målene samsvarer med brystningslist og høyde i rom 104. Dette knytter listen til perioden hvor rom 104 har vært større. Det er også funnet negativt spor etter en brystningslist med tilsvarende bredde i østre del av rommet.</p>
<p>Brannmur</p>	<p>På sørvegg, inn mot rommets sørvestre hjørne, er en brannmur med svært krakelert og nedbrutt puss. Brannmuren er ikke gjennomgående til rom 103. Brannmuren har, ut fra funn på vegg, vært del av rom 104 frem til ca 1910-20. Det er ikke foretatt undersøkelser etter underliggende pusslag knyttet til brannmuren.</p> <p>FUNN 9 lag oljebasert maling. Et av oppmalingene er imitasjon av marmor (fig. 76).</p> <p>Lag 1. Lys gråblå (S 3005-B80G) Lag 2. Grålig marmorering med gråsorte årer (bunnfarge: S 3010-Y, årer: S 4502-B til S 6502-B) Lag 3. Mørk oker (S 4030-Y30R) Lag 4. Mørk oker (S4020-Y50R) Lag 5. Mørk brun (S7010-Y50R. Litt grønnere) Lag 6. Varmgul (S 2030-Y30R) Lag 7. Rødlig gul (S 2020-Y40R) (Sparkel) Lag 8. Gråblå (S 4010-B10G) Lag 9. Lys blå (S 3010-B10)</p> <p>Brannmurens nåværende pusslag er delvis borte og kun «øyer» av intakt overflate har tilstrekkelig feste for avdekking. Da marmorlaget ble funnet ble det avdekket flere «øyer» for å se penselføring og farge på årene (fig. 76). Marmorimitasjonen er beslektet med første marmorering på brannmuren i rom 103. Streker etter blokkoppdeling er ikke funnet, men det kan ikke utelukkes at det har vært en slik oppdeling. Lag 1 på farge-trappen kan ha vært bunnfarge for en marmorering. Årer på dette laget er ikke observert. Lag 3 avviker i forhold til andre funn. Trolig er det samme lag som grønlig gul (lag 2 på listen) som er endret.</p>
<p>Brannmurs-lister</p>	<p>To kraftige, flatskårne bjelker uten profilering utgjør brannmurens avslutning på hver side. Den vestre avslutningen er i dagens sørvestre hjørne og den østre listen har utsparring for takbjelke og går videre opp til øverste del av belistningen (fig. 78). Bjelkene er ca 17,5-18 cm brede.</p> <p>FUNN 9 lag maling. 7 oljebasert og de to øverste lateksbasert (fig. 77).</p> <p>Lag 1. Blå (S 5010-B70G) Lag 2. Grønlig gul (S 4030-Y20R) Lag 3. Blek gul (S 1515-Y50R. Litt rødere) Lag 4. Blek lilla (S 5010-Y70R) Lag 5. Mørk grønlig brun (S 6020-Y30/20R)</p> <p>Fig. 77. Farge-trapp på brannmurslist.</p>

	<p>Lag 6. Varmgul (S 2030-Y30R) Lag 7. Rødlig gul (S 2020-Y40R) (Sparkel) Lag 8. Gråblå (S 4010-B10G) Lag 9. Lys blå (S 3010-B10)</p>	 <p>Fig. 78. Brannmurens avslutning mottaklister, bjelke og himling. 2 ulike størrelser på gjentettet hull etter ovnsrør opp til 2. etasje sees til venstre på fotoet.</p>
<p>Vinduer (fag, smyg og gerikter)</p>	<p>Rom 105 har et vindu på østveggen. Vinduet er lik vinduene i rom 103 og 104; tofags med 2 x 4 ruter i hver ramme. Rammene er sidehengslet. Gerikter og midtstokk er profilerte (fig. 79 og 80). Geriktene er ca 7,5 cm brede og midtstokken ca 7 cm bred. Midtstokken avsluttes mot vindusrammene med en kvartstafflist. Fastmonterte varevinduer på innsiden av vinduet gir begrenset adkomst til midtstokkens front. Vinduene er stiltypiske fra andre halvdel av 1700-tallet.</p> <p>FUNN Minst 6 lag oljebasert maling (fig. 81). Lag 1. Blågrønn (S 5010-B50G) Lag 2 Beige (S 3005-Y20R) Lag 3. Lys blågrå (S 2005/1005-G30Y) Lag 4. Grå (S 2002-B/2502-B) Lag 5. Lys grå (S 1000-N) Lag 6. Hvit (S 0603-G80Y)</p> <p>Fig. 81. Fargetrapp midtstokk.</p> <p>Det er usikkert om alle lag er dokumentert i fargetrappen (fig. 81). Det er ikke laget en «skikkelig» fargetrapp og materialprøve er ikke tatt ut, da vinduets elementer er kraftig nedskrapet.</p> <p><u>Gerikt</u> Geriktens malinglag ser ut til å være sammenfallende med midtstokken.</p> <p><u>Glass</u> Alle glassene i vinduet er nyere, trolig satt inn i 1977.</p>	 <p>Fig. 79. Midtstokkens profil.</p> <p>Fig. 80. Profil vindusgerikt.</p>
<p>Dører (dørblad og gerikt)</p>	<p>Rommet har to dører. Døren på vestveggen er felles med rom 104 og er en speilfyllingsdør med barokkpreg (fig. 87). På sørveggen går det en labankdør inn til rom 106.</p>	 <p>Fig. 82. Profil gerikt vestvegg.</p>

Labankdøren består av vekselpanel med staff, en paneltype som var vanlig mellom 1700 og 1800. Labankdøren har en enkel form for bladhengsle som ble benyttet fra 1750-tallet (fig. 86). Dørgeriktene i rommet er svært ulike.

Fig. 83. Profil dørgerikt sørvegg.

Vestveggs dørr har en gerikt som avviker i forhold til de andre geriktene i de undersøkte rommene. Den består av glatthøvlete bord med profilering kun inn mot dørbladet (fig. 87). De to loddrette geriktene går fra gulv til tak og er på henholdsvis 9 og 10 cm bredde. Gerikten over døren har lik utforming som de to loddrette, men er beskåret til 6 cm bredde. Labankens dørgerikt har profilering som trolig kan plasseres rundt 1900 (fig. 83).

FUNN

10 lag oljeholdig maling på tre (Fig. 84).

Dørblad vestvegg

- Lag 1. Mørk blå (S 6010-B70G)
- Lag 2. Grønlig blå (S 5010-B70G)
- Lag 3. Grønlig blå (S 5020-B70G)
- Lag 4. Grønlig gul lasur (S 2020/10-G80Y/70Y) med sortmalt felt rundt nøkkelskilt.
- Lag 5. Gulig hvit (S 2005-G90Y) med sortmalt felt rundt nøkkelskilt.
- Lag 6. Lys grå (S 2005/3005-G80Y)
- Lag 7. Lys varmgul (S 2010-Y10R)
- Lag 8. Lys grå (S 2502-Y)
- Lag 9. Grønlig grå (S 3005-G80Y) (Sparkel)
- Lag 10. Grønn (S 5020-G50Y) med grå staffering (S 4005-G80Y)

Fig. 84. Fargetrapp på vestre dørblad.

Fig. 85. Omriss av 2 beslag-imitasjoner rundt nøkkelskilt på vestre dørblad.

Det er et sortmalt felt rundt nøkkelskiltet på lag 4 og på lag 5 på vestdøren. På lag 4 er det et firkantet felt på 34 x 13 cm. På lag 5 er feltet dekorativt utformet med ulikt utformet S-bue som avslutning oppe og nede. De sortmalte feltene antas å være imitasjon av smijernsbeslag (fig. 85).

Dørblad sørvegg (labankdør)

- Lag 1. **Lys blå** (S 2005-B20G)
- Lag 2. **Lys gul** (2020-Y10R)
- Lag 3. Gul (S 3010-Y)
- Lag 4. Lys grå (S 2502-Y)
- Lag 5. Grønlig grå (S 3005-G80Y)
- Lag 6. Lys grå (S 2005-G60Y)

6 lag maling på labankdøren står ikke i forhold til dørens alderdommelige utseende og den bladformete hengsletypen. Fargene er ikke samsvarende med de første lagene på døren på vestveggen. Dette kan ha sammenheng med den omtalte tidligere inndeling av rommet. Det er også mulig at døren er sekundært benyttet i rom 105 eller at maling er fjernet på et tidlig tidspunkt.

	<p><u>Gerikter</u> Dørgerikten på vestvegg følger dørbladets farger fra lag 3. Geriktens avvikende utforming indikerer at dette er listverk som er sekundært benyttet (fig. 87). Kan det være en gjenbrukt fotlist? Gerikten på labankdøren på sørvegg består av de 3 øverste grå lagene på dørbladet.</p>		
<p>Gulv og fotlister</p>	<p>Gulvet ble fjernet og erstattet med betong på 1970-tallet. Ingen informasjon om det eldre gulvet foreligger. Fotlisten som går rundt alle rommets vegger er 11,5 cm høy og har kun 1 lag maling, dvs den kom inn ved rehabiliteringen på 1970-tallet. Fotlisten er lik den i rom 103 og 104.</p>	<p>Fig. 86. Labankdøren på sørvegg.</p>	<p>Fig. 87. Dør på vestvegg.</p>
		<p>Fig. 88. Fotlistens profil.</p>	

OPPSUMMERING

Dagens rom 105 har gjennomgått omfattende endringer, til forskjell fra de to andre rommene som er undersøkt. Systematisering av funnene underbygger at den vestre delen av rommet har vært en del av rom 104 i perioden 1836 - ca 1920. Inndeling av veggliv og fargebruk er lik. Rommet har trolig vært en stue, siden brannmuren er dekorert med marmorimitasjon tilsvarende den i rom 103. Oppdelingen av rommet underbygges også ved at de seildukstrukne veggene er uten innbøtinger og lappinger i denne delen av rom 105. Trolig indikerer dette at seilduken er påført veggene ca 1836.

Bortsett fra den mørk blå fargen som utgjør lag 1 på dørbladet mot vest (barokkdøren) har vi ingen fargespor fra periode 1 (1700-tallet) i dette rommet. Det eneste sporet som kanskje hører til husets tidligste periode er den loddrette bjelken på sørveggen som er «pakket inn» i seilduk. Den kan være en innkassing for veggnov for østre vegg i rom 103, men det er også mulig at den er en original del av konstruksjonen fra nordre skut. Bjelken er skråkuttet oppe, noe som kunne underbygge dette. Dette er ikke undersøkt nærmere under de gjennomførte arbeidene.

Fra Periode 2, 1836 til 1880, mangler begge dørenes gerikter og det er også knyttet usikkerhet til om labankdøren har stått i rom 105 i periode 2. Det er kun 6 lag maling på dørbladet og de 3 første malinglagene er avvikende i forhold til døren på vestveggen, noe som kan bety at fargene fra denne perioden har tilhørt et annet rom.

Det mangler også tilstrekkelig dokumentert informasjon om veggfargene i rommets østre del i periode 2. Lerretet er svært vanskelig å avdekke og sekundært påførte lapper fra forskjellige perioder gjør funnforståelsen vanskelig. Hvis det er ønskelig kan ytterligere søk gjennomføres på et senere tidspunkt.

Dagens skillevegg mellom rom 104 og 105 er en vegg som trolig kom inn rundt 1880 (periode 3) og ble flyttet på sin nåværende plass da rommet ble utvidet til dagen størrelse litt inn på 1900-tallet. Det er imidlertid noe usikkerhet knyttet til denne tolkingen. Vestveggenes panel på 2,5 cm tykkelse stemmer ikke med det ca 10 cm brede sporet i lerretet som ble funnet ca 120 cm inn i rommet. Det antas at det loddrette sporet er tykkelse på en vegg. Hvis det har vært en annen skillevegg skulle dagens panelte vestvegg kun hatt farger fra ca 1910/20 og til i dag. Dette kan ikke forklares.

ANBEFALING

Rom 105 kan oppleves som estetisk mindreverdige og «underordnet» pga veggens bølget lerret og alle innbøtingene og pålappingene. Rommet er imidlertid et viktig vitnesbyrd om «levd liv» og materialgjennbruk og bør ikke endres mer enn høyst nødvendig.

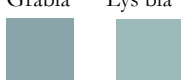
Siden rommet er tiltenkt en lagerfunksjon lar dette seg kombinere ved å velge en tilbakeføring til periode 3 (1880- 1972) hvor vi har mest og sikrest informasjon i rommet. Fra fase 2 i periode 3 har det vært felles malinglag for hele rommet, det er ikke bruk av brystningslist og begge dørene med gerikter er dokumentert kommet inn i rommet.

Veggens 3 øverste lag, inkludert et ustabil sparkellag, må fjernes på alle veggene uansett valgte tilbakeføringsperiode. De 3 lagene har svært dårlig heft til underliggende lag, som er et todelt veggiv med en varmgul øvre del og en brunmalt brystning. Laget representerer periode 3, fase 3 (etterkrigstiden, 1945-1955) og anbefales som tilbakeføringsstadium.

Hvis det lar seg gjøre økonomisk og tidsmessig vil en skånsom avdekking av de 3 øverste lagene gi mulighet til å la original maling fra perioden stå fremme på store(?) deler av veggene. Ved å ikke gå lenger tilbake i tid vil en også unngå å påvirke informasjon som ligger i de mange pålappingene som er hentet fra ulike steder. Disse er ikke undersøkt nærmere.

Alternativt kan en velge en tilbakeføringsperiode hvor en igjen deler rommet i to med en ny skillevegg. En lettvegg settes da opp ca 120 cm inn i rommet og vestre del males i en av fargene som er felles med rom 104 i periode 2. Det antas at marmorimitasjonen på brannmuren har vært synlig på oppmalingen i periode 2, fase 2. Da vil den østre delen av rommet, et eget mindre rom, kunne males opp i den varmgule med brun brystning fra etterkrigstiden. Kanskje kan en slik alternativ løsning være aktuelt og funksjonelt for brukerne?

FUNNOVERSIKT ROM 105

ELEMENT	PERIODE 1 1763 – 1836		PERIODE 2 1836 – 1880		PERIODE 3 1880 - 1972				PERIODE 4 1972- 2019
	Fase 1	Fase 2	Fase 1	Fase 2	Fase 1	Fase 2	Fase 3	Fase 4	
Himlingsbord Takbjelker Taklist	Ukjent	Ukjent	Beige/grønlig blå S 3020-Y20R S 5020-B70G (mellom bjelkene) (list under)	Brun Varmgrå S 5030-Y30R S 2010-Y	Grønlig gul S 3020-Y10R	Lys grå S 2502-Y	Grønlig grå S 3010-G80Y	Lys gråhvit S 1002-Y	Uendret
Vegg (vestre del) Øvre del	Ukjent	Ukjent	Grønlig blå S 5020-B90G	Grønlig gul S 4030-Y20R	Lys rosa S 1515-Y50R	Mørk rosa S 3030-Y60R	Varmgul S 2030-Y30R	Rødlig gul S 2020-Y40R	Gråblå Lys blå S 4010-B10G S 3010-B10G
Brystning	Ukjent	Ukjent	Gråsort S 8000-N	Gråsort Blek gul S 8000-N S 1515-Y20R	Mørk rosa S 3020/30-Y80R	Mørk rosa S 3030-Y60R	Brun S 6020-Y60R	Rødlig gul S 2020-Y40R	Gråblå Lys blå S 4010-B10G S 3010-B10G
Vegg (østre del) Øvre del	Ukjent	Ukjent	Blå S 5010-B70G	Ukjent	Rødlig brun S 4040-Y80R	Mørk rosa S 3030-Y60R	Varmgul S 2030-Y30R	Rødlig gul S 2020-Y40R	Gråblå Lys blå S 4010-B10G S 3010-B10G
Brystning	Ukjent	Ukjent	Ukjent	Ukjent	Rødbrun S 4040-Y80R	Mørk rosa S 3030-Y60R	Brun S 6020-Y60R	Rød gul S 2020-Y40R	Gråblå Lys blå S 4010-B10G S 3010-B10G
Brannmur	Ukjent		Lys blå Marmorimitasjon S 3005-B80G	Grønlig gul S 4030-Y20R	Mørk oker S 4020-Y50R	Mørk brun S 7010-Y50R	Varmgul S 2030-Y30R	Rødlig gul S 2020-Y40R	Gråblå Lys blå S 4010-B10G S 3010-B10G
Brannmurslist	Ukjent		Blå S 5010-B70G	Grønlig gul Blek gul S 4030-Y20R S 1515-Y50R	Blek lilla S 5010-Y70R	Grønlig brun S 6020-Y30/20R	Varmgul S 2030-Y30R	Rødlig gul S 2020-Y40R	Gråblå Lys blå S 4010-B10G S 3010-B10G

Vindu (fag, midtpost, gerikter)	Ukjent	Ukjent	Blågrønn S 5010-B50G	Grønlig grå S 3005-Y20R	Lys grå S 1005-G30Y	Lys gråblå S 2002-B	Lys grå S 1000-N	Uendret?	Hvit S 0603-G80Y
Dør vestvegg		Mørk blå S 6010-B70G	Grønlig blå (2 lag) S 5010/20-B70G	Grønlig lasur på lys undermaling S 2020-G80Y sort felt	Gulig hvitt (2 lag) S 2005-G90Y sort felt	Lys grå S 2502-Y	Lys varmgul S 2010-Y10R	Grønlig grå S 3005-G80Y	Grønn m/grå staffering (Dørblad) S 4010-G70Y S 5020-G50Y
Gerikt	Ukjent	Ukjent	Ukjent	Ukjent	Gulig hvitt S 2005-G90Y	Lys grå S 2502-Y	Lys varmgul S 2010-Y10R	Lys grå S 2005-G80Y	
Dør sørvegg			Lys blå S 2005-B20G	blek gul S 2020-Y10R	Gul S 3010-Y	Lys grå S 2502-Y	Grønlig grå S 3005-G80Y	Lys grå S 2005-G60Y	Uendret
Gerikt	Ukjent	Ukjent	Ukjent	Ukjent	Ukjent	Lys grå S 2502-Y	Grønlig grå S 3005-G80Y	Lys grå S 2005-G60Y	Uendret
Gulv og fotlist								Fotlist: Lys grå S 2005-G80Y	Gulv: betong med varmekabler Uendret

FOTOLISTE - Arkeologisk museum i Stavanger

Oppdrag: SKEIANETUNET, Sandnes kommune					
FARGEUNDERSØKELSER I 3 ROM I HUSETS NORDRE DEL (rom 103, 104 og 105)					
Fotograf: A. Ytterdal, K. F. Gebremariam				Sak nr:	Gard:
AmS ansv: A. Ytterdal				Gnr: 40	Bnr: 59
				Kommune: Sandnes	
AmS arkivnr	Bildenr	Dato	Fotograf	Retn.mot	Motiv
					EKSTERIØR
Sf192324	1	15.06.18	AY		Husets fasade mot vest
Sf192325	2	«	AY		Husets fasade mot øst
Sf192326	3	«	AY		Husets gavlvegg mot nord
Sf192327	4	«	AY		Husets gavlvegg mot sør
					ROM 103 - NORDRE STUE
Sf192328	5	18.02.19	AY		Rommets nordvegg før undersøkelsene
Sf192329	6	«	AY		Rommets sørvegg før undersøkelsene
Sf192330	7	«	AY		Rommets østvegg før undersøkelsene
Sf192331	8	«	AY		Rommets vestvegg før undersøkelsene
Sf192332	9	05.03.19	AY		Nordvegg. Fargetrapp taklist.
Sf192333	10	09.04.19	AY		Tverrsnitt av malingslag på takets belistning (barokklist). 100x forstørrelse i pålys.
Sf192334	11	«	AY		Tverrsnitt av malingslag på takets belistning (barokklist). 100x forstørrelse i UV-lys.
Sf192335	12	05.03.19	AY		Vestvegg. Originalt plassert stussbrettlist i underkant av takbjelke.
Sf192336	13	09.04.10	AY		Tverrsnitt av malingslag på originalt plassert stussbrettlist på vestvegg. 100x forstørrelse i pålys.
Sf192337	14	09.02.19	KFG		Tverrsnitt av malingslag veggens øvre del.

Oppdrag: SKEIANETUNET, Sandnes kommune**FARGEUNDERSØKELSER I 3 ROM I HUSETS NORDRE DEL (rom 103, 104 og 105)****Fotograf: A. Ytterdal, K. F. Gebremariam****Sak nr:****Gard:****Gnr: 40****Bnr: 59****AmS ansv: A. Ytterdal****Kommune: Sandnes**

AmS arkivnr	Bildenr	Dato	Fotograf	Retn.mot	Motiv
Sf192338	15	05.03.19	AY		Østvegg. Fargetrapp øvre del av vegg.
Sf192339	16	29.03.19	AY		Vestvegg. Fragment av papirtapet funnet bak demontert list mellom vinduene. Dateres til tidlig 1800 eller sent 1700-tallet.
Sf192340	17	02.04.19	AY		Vestvegg. Fragment av malt lerret funnet bak demontert list mellom vinduene. Rommets originale veggtrekk.
Sf192341	18	26.06.19	AY		Vestvegg. Avdekket felt under list mellom vinduene.
Sf192342	19	25.06.19	AY		Vestvegg. Ytterligere fragment av papirtapet funnet i rommet mellom demontert list og nedre kant av vinduene.
Sf192343	20	«	AY		Vestvegg. Ytterligere fragment av malt lerret funnet i rommet mellom demontert list og nedre kant av vinduene.
Sf192344	21	02.04.19	AY		Nordvegg. Fargetrapp nedre del av vegg
Sf192345	22	05.04.19	AY		Nordvegg. Detalj av avdekket felt med marmorimitasjon (lag 6).
Sf192346	23	02.04.19	AY		Vestvegg. Detalj av vegg etter fjerning av puss på brystningen og fjerning av brystningslist mellom vinduene.
Sf192347	24	14.03.19	AY		Vestvegg. Detalj av vegg bak puss. Viser innhugg i tømmer etter «noe» - festepunkt for en brystning i tre?
Sf192348	25	05.04.19	AY		Sørvegg. Fargetrapp brystningslist.
Sf192349	26	05.03.19	AY		Sørvegg. Detalj av 2 marmorimitasjoner på brannmuren. (18.10.19 ble ytterligere en marmorimitasjon funnet).
Sf192350	27	05.04.19	AY		Sørvegg. Fargetrapp brannmurslist.
Sf192351	28	«	AY		Vestvegg. Fargetrapp midtstokk vindu.
Sf192352	29	05.03.19	AY		Nordvegg. Fargetrapp dørblad. Dør inn til rom 104.
Sf192353	30	«	AY		Sørvegg. Fargetrapp dørgerikt på dør inn til rom 104.
Sf192354	31	«	AY		Østvegg. Forsøk på fargetrapp på dørblad (malingslagene spaltet). Dør inn til rom 106.
					ROM 104 - DRENGESTUE
Sf192355	32	05.03.19	AY		Rommets nordvegg før undersøkelsene.
Sf192356	33	«	AY		Rommets sørvegg før undersøkelsene.
Sf192357	34	«	AY		Rommets østvegg før undersøkelsene.

Oppdrag: SKEIANETUNET, Sandnes kommune**FARGEUNDERSØKELSER I 3 ROM I HUSETS NORDRE DEL (rom 103, 104 og 105)**

Fotograf: A. Ytterdal, K. F. Gebremariam

Sak nr:

Gard:

Gnr: 40

Bnr: 59

AmS ansv: A. Ytterdal

Kommune: Sandnes

AmS arkivnr	Bildenr	Dato	Fotograf	Retn.mot	Motiv
Sf192358	35	«	AY		Rommets vestvegg før undersøkelsene.
Sf192359	36	15.03.19	AY		Sørvegg. Fargetrapp representativ for himlingsbord, bjelker og taklist.
Sf192360	37	25.04.19	AY		Sørvegg. Fargetrapp øvre del av sørvegg (på lerret).
Sf192361	38	«	AY		Sørvegg. Fargetrapp øvre del av østvegg (på trepanel).
Sf192362	39	«	AY		Sørvegg. Detalj av lerret (trolig gjenbrukte seil fra seilskute) med doble skrånstilte sømmer.
Sf192363	40	«	AY		Sørvegg. Detalj av doble seilmakersømmer.
Sf192364	41	«	AY		Nordvegg. Fargetrapp brystning (på lerret).
Sf192365	42	17.04.19	AY		Tverrsnitt av malingslag på veggens nedre del (brystning).
Sf192366	43	15.03.19	AY		Østvegg. Fargetrapp over og under et negativt spor etter brystningslist.
Sf192367	44	25.04.19	AY		Sørvegg. Fargetrapp på brystningslist.
Sf192368	45	24.04.19	AY		Vestvegg. Fargetrapp midtstokk vindu.
Sf192369	46	15.03.19	AY		Østvegg. Fargetrapp dørbord (trolig barokk). Dør inn til rom 105
Sf192370	47	«	AY		Østvegg. Beslag rundt låskasse på døren.
Sf192371	48	«	AY		Sørvegg. Omriss av 2 ulike, sortmalte beslag rundt låskasse. Dør inn til rom 103.
					ROM 105 - DRENGESTUE
Sf192372	49	25.04.19	AY		Rommets nordvegg før undersøkelsene.
Sf192373	50	25.04.19	AY		Rommets sørvegg før undersøkelsene.
Sf192374	51	«	AY		Rommets østvegg før undersøkelsene.
Sf192375	52	«	AY		Rommets vestvegg før undersøkelsene.
Sf192376	53	26.04.19	AY		Nordvegg. Fargetrapp representativ for himling, bjelker og taklist.
Sf192377	54	01.05.19	AY		Nordvegg. Forsøk på fargetrapp av vegg over og under et negativt spor av brystningslist (på lerret).
Sf192378	55	26.04.19	AY		Vestvegg. Fargetrapp vegg (trepanel).

Oppdrag: SKEIANETUNET, Sandnes kommune**FARGEUNDERSØKELSER I 3 ROM I HUSETS NORDRE DEL (rom 103, 104 og 105)****Fotograf: A. Ytterdal, K. F. Gebremariam****Sak nr:****Gard:****Gnr: 40****Bnr: 59****AmS ansv: A. Ytterdal****Kommune: Sandnes**

AmS arkivnr	Bildenr	Dato	Fotograf	Retn.mot	Motiv
Sf192379	56	25.04.19	AY		Nordvegg. Detalj av veggens lerret (trolig gjenbrukte seil fra seilskute) med innbøtte partier.
Sf192380	57	«	AY		Sørvegg. Detalj av lerret med store pålappinger, bølger og en lerretstrukket loddrett bjelke.
Sf192381	58	02.05.19	AY		Sørvegg. Farge-trapp på brannmur. Lag 2 er en imitasjon av marmor.
Sf192382	59	26.04.19	AY		Sørvegg. Farge-trapp på brannmurslist.
Sf192383	60	06.05	AY		Sørvegg. Brannmurens avslutning mot taklist, bjelker og himling. 2 ulike størrelser på igjentettet hull etter ovnsrør opp til 2. etg. sees til venstre i foto.
Sf192384	61	«	AY		Østvegg. Forsøk på Farge-trapp på vinduets midtstokk.
Sf192385	62	15.03.19	AY		Vestvegg. Farge-trapp på dørbblad.
Sf192386	63	«	AY		Vestvegg. Omriss av to belag-imitasjoner rundt nøkkelskilt.
Sf192387	64	26.04.19	AY		Sørvegg. Farge-trapp på labankdør.
Sf192388	65	06.05.19	AY		Sørvegg. Labankdør inn til rom 106
Sf192389	66	«	AY		Vestvegg. Dør inn til rom 104.
					REFERANSEFELT
					ROM103
Sf192390	67	06.05.19	AY		Vestvegg. Inn mot sørvestre hjørne. Referansefelt for tak og øvre del av vegg.
Sf192391	68	21.05.19	AY		Sørvegg. Vestre del av vegg med referanse for veggens nedre del (brystning)
Sf192392	70	06.05.19	AY		Sørvegg. Referansefelt for brannmur og brannmurslist.
Sf192393	71	«	AY		Østvegg. Referansefelt for dørbblad og gerikt.
					ROM 104
Sf192394	72	21.05.19	AY		Nordøstre hjørne. Referansefelt for takets elementer samt øvre og nedre del av vegg på lerret og panel.
Sf192395	73	«	AY		Østvegg. Referansefelt for dørbblad og gerikt.

Oppdrag: SKEIANETUNET, Sandnes kommune

FARGEUNDERSØKELSER I 3 ROM I HUSETS NORDRE DEL (rom 103, 104 og 105)

Fotograf: A. Ytterdal, K. F. Gebremariam

Sak nr:

Gard:

Gnr: 40

Bnr: 59

AmS ansv: A. Ytterdal

Kommune: Sandnes

AmS arkivnr	Bildenr	Dato	Fotograf	Retn.mot	Motiv
					Rom 105
Sf192396	74	21.05.19	AY		Nordvegg. Referansefelt for tak og hele veggen (lerret) i østre del av rommet (tidligere eget rom?).
Sf192397	75	«	AY		Nordvestre hjørne. Referansefelt for tak og vegger på lerret og panel for vestre del av rommet (tidligere del av rom 104?).
Sf192398	76	«	AY		Sørvegg. Brannmur og brannmurens avslutning mot øst.